

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

На правах рукопису

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему: «Облік, контроль і аналіз необоротних активів підприємства»

Виконав:

ДОКАН Артем Сергійович

здобувач вищої освіти заочної форми навчання
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
СЕМЕНЕЦЬ І.В.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол №_____від «___»_____2023 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ	8
1.1. Економічна суть основних засобів	8
1.2. Класифікація основних засобів та їх оцінка для потреб обліку та контролю	14
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку та контролю необоротних активів	22
РОЗДІЛ 2 СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ	27
2.1. Економічна характеристика підприємства та загальна характеристика облікової політики КП «Кам'янецький парк».....	27
2.2 Документальне оформлення необоротних активів.....	36
2.3. Стан синтетичного та аналітичного обліку необоротних активів та порядок відображення їх в звітності	42
2.4. Контроль необоротних активів	52
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	57
3.1. Теоретичні аспекти щодо організації аналізу основних засобів.....	57
3.2. Аналіз основних засобів підприємства	60
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ.....	80

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

КП – комунальне підприємство

МВО – матеріально-відповідальна особа

МСБО – міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

МСФЗ – міжнародні стандарти фінансової звітності

НП(С)БО – національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

ОЗ – основні засоби

ПДВ – податок на додану вартість

ПЕОМ – персональна електронно-обчислювальна машина

ПКУ – Податковий кодекс України

ВСТУП

Актуальність теми. Проблеми обліку основних засобів в сучасних умовах господарювання набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою отримання інвесторами та іншими зацікавленими користувачами точної і достовірної інформації про стан і ефективність їх використання.

Основною проблемою, що виникає на шляху до вирішення цього питання, є недостатня теоретико-методологічна база, що характеризується одноманітністю підходів науковців та акцентуванням уваги лише на окремих аспектах проблеми. Відсутність розвитку наукових підходів значно гальмує процес формування ефективного комплексного підходу до управління основними засобами, що матиме застосування на практиці в умовах мінливого середовища ринкової економіки.

Теоретична важливість та практична значимість обліку, аналізу і контролю наявності та використання основних засобів обумовлює актуальність дослідження та цільову спрямованість роботи.

Дослідження теоретичних засад і практичних положень, пов'язаних з організацією та методикою обліку, аналізу та контролю операцій з необоротними активами дало можливість визначити ряд проблем, що понижують ефективність їх використання. Серед основних слід зазначити: різні підходи до тлумачення економічної сутності основних засобів, їх класифікації, відсутність єдиної методики відображення амортизації основних засобів в бухгалтерському та податковому обліку, відсутність сталої визначеності складу основних засобів тощо.

Слід зазначити, що питання обліку та аналізу основних засобів вивчали багато вчених, серед яких слід відзначити розробки Ю. Є. Безуглої, С. М. Белінської, Д. М. Васильківського, С. М. Волинця, Л. В. Гуцаленко, О.О. Довжника, Т. А. Жадан, В. О. Коритного, А. П. Косяка, Н. В. Кудлаєвої, І. В. Кулько-Лабинцевої, І. П. Малікової, С. А. Матюха, В. Б. Мішури, О. П. Левченко, Н. М. Рябоконт, О. А. Пісклової, Д. І. Юрків, Л. В. Юрчишеної, О. В. Щирської,

Е. В. Яворовенко, Н. А. Яковишиної та багатьох інших. Водночас не вирішеними до кінця залишаються проблеми оцінки основних засобів, їх класифікації, особливостей обліку та аналізу в конкретних галузях економіки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Результати кваліфікаційної роботи знайшли відображення в науково-дослідних роботах кафедри економіки підприємства економічного факультету за темою «Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах мікро- та макроекономічних трансформацій XXI ст.» (державний реєстраційний номер 0119U002955, термін дії 2019-2024 рр.

Метою дослідження є розробка пропозицій щодо удосконалення обліку, контролю та аналізу необоротних активів підприємства за результатами теоретичних досліджень та критичного аналізу існуючої практики.

Для досягнення визначеної мети в процесі проведення дослідження були поставлені й вирішені такі завдання:

- уточнити економіко-правову сутність основних засобів;
- проаналізувати підходи до класифікації основних засобів та їх оцінки;
- опрацювати нормативно-правову базу з обліку та контролю основних засобів;
- провести аналіз економічних показників діяльності досліджуваного підприємства;
- дослідити загальний стан організації облікового процесу на підприємстві;
- проаналізувати діючий порядок первинного, аналітичного та синтетичного обліку основних засобів та намітити шляхи його вдосконалення;
- провести аналіз наявності та руху основних засобів досліджуваного підприємства;
- провести аналіз ефективності використання основних засобів досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань пов'язаних з вивченням операцій з обліку, контролю та аналізу необоротних активів суб'єктів господарювання.

Предметом дослідження є методика ведення обліку, контролю і аналізу необоротних активів в КП «Кам'янецький парк».

Методи дослідження. В процесі дослідження використано структурний та порівняльний аналіз (проведення аналізу показників фінансово-господарської діяльності), системний підхід (дослідження стану обліку), економічного аналізу (вивчення фінансового стану, аналіз наявності, руху та ефективності використання основних засобів), статистично-аналітичний (проведення економічних розрахунків), а також абстракції, індукції і дедукції, поєднання аналізу та синтезу, узагальнення, що дало можливість вирішити поставлені завдання.

Теоретичною та інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти, наукові статті, монографії, матеріали досліджень, проведених за участю автора, фінансова, бухгалтерська та статистична звітність підприємства, а також дані первинних документів та реєстрів обліку підприємства в частині відображення операцій з необоротними активами.

Елементи наукової новизни одержаних результатів:

уточнено:

- поняття основних засобів з точки зору бухгалтерського та податкового обліку;
- знайшло подальше обґрунтування необхідність комплексного аналізу основних засобів підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень доповідались та знайшли обговорення на міжнародній студентській науково-практичній конференції «Цифровізація економіки та використання підприємницького мислення в інноваційних практиках» - тема доповіді «Цифровізація обліку необоротних активів».

Публікації. Результати досліджень опубліковані у 1 науковій праці «Цифровізація обліку необоротних активів» - тезах доповіді загальним обсягом 0,2 д.а. [8]

Структура та обсяг роботи. Загальний обсяг роботи 73 стор. В роботі розміщено 27 таблиці на 27 стор., 13 рисунків на 13 стор., 2 додатки на 18 стор. Вона складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел на 6 стор., який містить 53 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1.1. Економічна суть основних засобів

Матеріальну базу будь-якого підприємства складають засоби праці та предмети праці які разом об'єднуються у засоби виробництва.

Значення основних засобів для виробництва неможливо переоцінити оскільки для ефективного розвитку компанії необхідне постійне інвестування у власні активи. Неможливо уявити якесь виробництво без участі основних засобів і будь-який власник компанії перш ніж реалізувати певну бізнес ідею замислюється насамперед якими засобами можливо її здійснити. Саме тому основні засоби є дуже цінними в діяльності будь-якої компанії і їх вартість досить висока.

Відповідно, основні засоби - це найважливіший елемент продуктивних сил, який допомагає процесу виробництва, а також розподілу, обміну та споживанню ресурсів. Водночас слід відзначити, що сучасні визначення основних засобів не є однозначними.

З економічної точки зору під терміном «основні засоби» розуміють матеріальні засоби, що використовуються у діяльності підприємства впродовж періоду, який перевищує 365 календарних днів від дати їх вводу до експлуатації і вартість яких поступово зменшується у зв'язку із їх фізичним або моральним зносом.

Характерними особливостями основних засобів є:

- використання в натуральному вигляді впродовж тривалого часу (не менше року);
- схильність до зносу, який виявляється у поступовій втраті можливої подальшої експлуатації у зв'язку зі старінням, закінченням резерву потужності (матеріальний знос) або втратою доцільності подальшої експлуатації у зв'язку з

виникненням основних засобів, що мають якісніші характеристики (моральний знос);

- специфічний характер кругообігу та відшкодування вартості – через механізм поступової амортизації з віднесенням амортизаційних відрахувань на поточні витрати підприємства, і відповідно, вартість товарів (робіт, послуг).

Трактування терміну «основні засоби» є досить неоднозначним і трактується різними науковцями з певними особливостями.

Аналіз наведених визначень поняття «основні засоби» дозволяє стверджувати, що більшість авторів при розкритті сутності цієї категорії акцентують увагу на таких ключових критеріях визнання основних засобів, як: матеріальність (наявність матеріально-речової форми); призначення (утримуються з метою використання їх в процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій); строк корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він більше року).

Проте такий підхід не однозначний. Так Завадський Й.С. дає наступне визначення основним засобам: «це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється» [12, с. 289]. Схоже визначення, в основу якого покладено процес перенесення вартості на виготовлену продукцію у формі амортизації дають і інші автори, зокрема, Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла відмічають: «основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу» [3, с.12].

Аналогічної думки притримується і Бабяк Н.Д.: «основні засоби – це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах з метою

отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань» [35, с.178].

С.М. Гречко звертає увагу на особливості визнання об'єкту основних засобів активом, тобто коли існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта в господарській діяльності. І визначення «основних засобів» в його авторстві має вигляд: «основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності» [36, с. 24].

Ряд науковців даючи визначення «основні засоби» наголошують на тому, що вони використовуються у виробництві. Зокрема такою ж точкою зору Коваленко О.В. та Громової І.В. «основні фонди – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію частинами у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань» [37, с.21]. Таке трактування, на нашу думку, є дещо невдалим, оскільки постає питання а як же називати об'єкти, які не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва.

Більш вдалим є визначення які дають Агрес О.Г. та Неміш Ю.В. Так Агрес О.Г. зазначає: «основні засоби – це засоби праці у формі матеріальних активів, які утримує підприємство з метою використання у виробничому процесі або здійсненні адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких становить більше ніж один рік, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, вартість яких є не меншою від законодавчо встановленого розміру та поступово переноситься в міру фізичного спрацювання та (або) морального старіння на вартість готової продукції проведенням амортизаційних відрахувань» [38, с.178].

В свою чергу схоже визначення і у Неміш Ю.В. «основні засоби – це вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою

використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року, чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання» [31, с. 66].

Таким чином можемо стверджувати, що усі автори дають так чи інакше схожі визначення основних засобів, виділяючи на перше місце ті чи інші критерії.

Характеристика визначень терміну «основні засоби» була б не повною, якби ми залишили поза увагою трактування, які даються в нормативних документах (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Трактування поняття «основні засоби» в нормативно-правових актах України

Нормативний документ	Визначення
НП(С)БО 7 Основні засоби [30]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
Податковий кодекс України [13]	Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)
Наказ МФУ «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» від 12.10.2010 р. № 1202 [42]	Основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта бухгалтерського обліку в державному секторі або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року

1	2
Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480 [20]	Основні засоби – матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціальнокультурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)
Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації «Про затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів» від 19.08.1997 р. № 507 [41]	Основні фонди – це матеріальні цінності, експлуатаційний період і вартість яких відповідно перевищують один календарний рік та 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян
Господарський кодекс України [5]	Основними фондами виробничого і невиробничого призначення є будинки, споруди, машини та устаткування, обладнання, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар та інше майно тривалого використання, що віднесено законодавством до основних фондів

Джерело: узагальнено автором за матеріалами [5, 30, 30, 42, 20, 41]

З наведеної інформації можна зробити висновок, що існує певна розбіжність у трактуванні «основних засобів» в бухгалтерському та податковому законодавстві.

Спробуємо узагальнити даний момент (табл.1.2)

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика податкового та бухгалтерського підходів щодо трактування поняття основних засобів

Ознака	Бухгалтерський підхід	Податковий підхід
1	2	3
Матеріальність	Основними засобами є лише матеріальні активи	Основними засобами є лише матеріальні активи
Підконтрольність	Активи - ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання котрих, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому	Платник податку на прибуток фактично є власником основних засобів.

1	2	3
Строк корисного використання	Строк корисного використання з дати введення в експлуатацію повинен перевищувати рік (або операційний цикл, якщо він триваліший за рік)	Строк корисного використання з дати введення в експлуатацію повинен перевищувати рік (або операційний цикл, якщо він триваліший за рік)
Призначення	З метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціальнокультурних функцій	До основних засобів відносять лише ті об'єкти, які суб'єкт господарювання планує використовувати у власній господарській діяльності
Вартісна межа	Не передбачена.	Основні засоби – матеріальні активи, вартість яких перевищує 20000 гривень

Джерело: узагальнено автором за матеріалами [5, 30, 30, 42, 20, 41]

Проаналізувавши визначення яке дається в нормативних документах можемо прийти до висновку, що окремі трактування призводять до ще більшої плутанини до розуміння їх сутності, оскільки при встановленні критеріїв віднесення об'єкту до основних засобів перевага надається їх призначенню. В той же час норми податкового законодавства акцентують увагу на особливостях визнання об'єкту основних засобів активом, тобто лише у тому випадку, коли його застосування відбувається виключно «для використання у господарській діяльності платника податку» [37].

Узагальнюючи усе вищевикладене вважаємо, що для усунення усіх суперечностей можна дати наступне визначення основних засобів - матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного терміну експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності, так і під час виконання підприємством адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної діяльності – виготовлений продукт, надану послугу або товар.

1.2. Класифікація основних засобів та їх оцінка для потреб обліку та контролю

Важливою етапом при вивченні основних засобів є здійснення їх класифікації.

Зазначимо, що терміном «класифікація» визначають принаймні три різні речі: процедуру побудови класифікації, побудовану класифікацію і процедуру її використання.

Логічно постає питання якими специфічними рисами повинна володіти ознака, яку слід покласти в основу класифікації.

Перша вимога до ознаки полягає в тому, щоб деяка спеціально підібрана множина його значень забезпечувала розчленування всієї сукупності досліджуваних об'єктів на "природні" класи, тобто такі підмножини, елементи яких володіють приблизно однаковими наборами всіх суттєвих властивостей.

Друга вимога, яка зазвичай висувається до основи класифікації, - бути зручним у застосуванні. Отже, друга вимога до основи класифікації - це забезпечення легкості діагнозу.

Правильна однозначна класифікація основних засобів є необхідною умовою достовірного їх відображення в обліку, контролю та є основою для нарахування амортизації. Крім того, вона забезпечує також аналіз структури основних засобів і дозволяє оцінювати рівень їх зношеності в розрізах, що відповідають потребам керівництва підприємства.

Тобто, поділ основних засобів на окремі групи за визначеними класифікаційними ознаками необхідний для розуміння й забезпечення необхідною достатньою та вчасною інформацією різних груп користувачів для різних цілей.

У Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів зазначено, що керівництво підприємства згідно може самостійно розширювати класифікацію основних засобів. Це можливо завдяки розподілу основних засобів за групами (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація основних засобів за окремими критеріями

Критерії	Класифікація
За технічним станом	Нові (побудовані або здані в експлуатацію) Відремонтовані (добудовані) Модернізовані (реконструйовані) Частково ліквідовані
За належністю	Власні Орендовані Передані в оренду
За напрямками діяльності	Використовуються в операційній діяльності Використовуються у фінансовій діяльності Використовуються в інвестиційній діяльності
За використанням	Діючі Недіючі (законсервовані) Запасні
За походженням	Матеріально-технічні Рослинні Тваринні

Джерело: узагальнено автором за матеріалами [18]

Для цілей бухгалтерського обліку згідно НП(С)БО №7 [30] Основні засоби класифікуються за такими групами:

Основні засоби:

земельні ділянки;

капітальні витрати на поліпшення земель;

будинки, споруди та передавальні пристрої;

машини та обладнання;

транспортні засоби;

інструменти, прилади, інвентар (меблі);

тварини;

багаторічні насадження;

інші основні засоби.

Інші необоротні матеріальні активи:

бібліотечні фонди;

малоцінні необоротні матеріальні активи;

тимчасові (нетитульні) споруди;

природні ресурси;

інвентарна тара;

предмети прокату;

інші необоротні матеріальні активи.

Незавершені капітальні інвестиції.

На даний час в Україні відповідно до Наказу Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації з 1997 р. діє Державний класифікатор основних фондів (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

**Класифікація основних фондів відповідно до Державного
класифікатора основних фондів**

Код КОФ	Назва
100000	Будівлі, споруди, їх структурні компоненти та передавальні пристрої
110000	Будинки, будівлі
120000	Будівлі промислові і спеціальні та інженерні споруди
130000	Пристрої передавальні
200000	Транспортні засоби, включаючи вантажні та легкові автомобілі; меблі, офісне обладнання; побутові електромеханічні прилади та інструменти; інформаційні системи, включаючи електронно-обчислювальні та інші машини для автоматичного оброблення інформації
210000	Засоби транспортні, включаючи вантажні та легкові автомобілі
220000	Меблі, офісне обладнання
230000	Прилади та інструменти побутові електромеханічні
240000	Інформаційні системи, включаючи електронно-обчислювальні та інші машини для автоматичного оброблення інформації
300000	Інші основні фонди, що не ввійшли до груп 1 та 2, включаючи сільськогосподарські машини та знаряддя, робочу і продуктивну худобу, багаторічні насадження
310000	Машини та устаткування
320000	Худоба робоча та продуктивна
330000	Насадження багаторічні
340000	Інші основні фонди, ніде не класифіковані

Джерело: [41]

І з введенням в дію Податкового кодексу вищенаведена класифікація фактично не відповідає вимогам ні податкового ні бухгалтерського обліку.

В Податковому представлена класифікація основних засобів (табл. 1.5), яка після його прийняття, наближена до бухгалтерського обліку. Податковий кодекс разом з класифікацією основних засобів регламентує мінімально допустимі строки їх корисного використання.

Класифікація груп основних засобів для цілей нарахування амортизації та мінімально допустимі строки їх корисного використання відповідно до Податкового кодексу України

Групи	Строки використання (років)
група 1 - земельні ділянки	-
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 - будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 20000 гривень	2
група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 - тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди	-
група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	-
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

Джерело: [37]

Класифікація, зазначена в Податковому кодексі має наближений характер до НП(С)БО 7 «Основні засоби» рис. 1.1.

Так, в Податковому кодексі виділено 9 груп основних засобів та 7 груп інші необоротних активів. Завдяки тому, що класифікація прийнята в Податковому кодексі України була наближена до НП(С)БО 7 «Основні засоби», стало можливим скорочення відмінностей між бухгалтерським та податковим обліком. Податковим кодексом України також встановлені обмеження щодо

методів амортизації основних засобів.

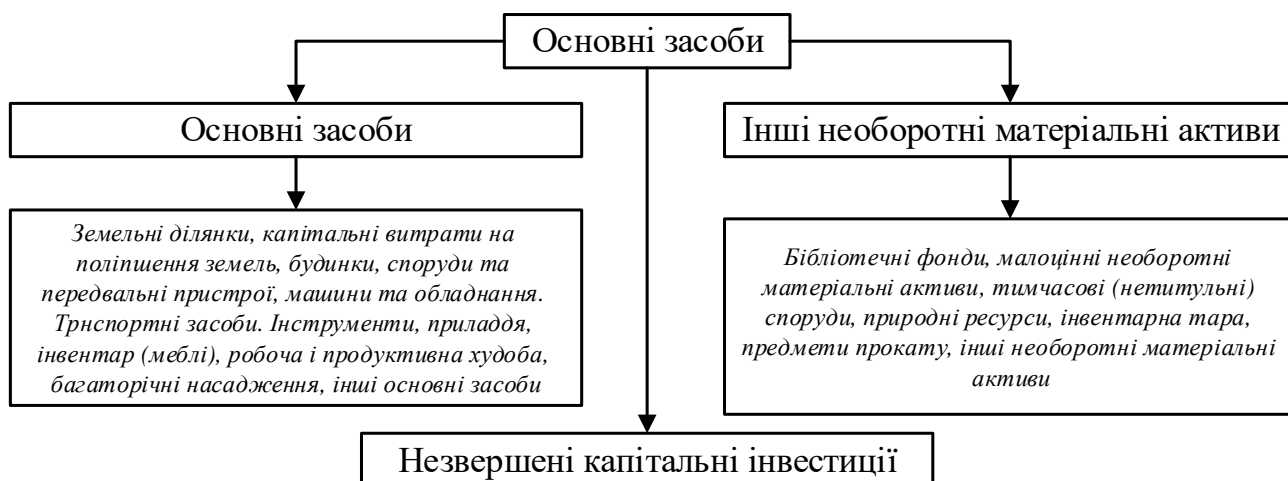

Рис.1.1. Класифікація основних засобів згідно НП(С)БО «Основні засоби»

Джерело: побудовано автором на основі [30]

Наприклад, метод прискороного зменшення залишкової вартості, застосовується лише при нарахуванні амортизації до об'єктів основних засобів, що входять до груп 4 (машини та обладнання) та 5 (транспортні засоби).

Щодо різних точок зору на класифікацію економістів, то зазначимо наступне.

В. П. Завгородний і В. Я. Савченко зводять класифікацію основних засобів тільки до однієї їхньої ознаки – «у залежності від характеру участі основних фондів у процесі розширеного відтворення» й підрозділяють за цією ознакою на виробничі й невиробничі основні засоби [13, с. 157].

Більш детальну класифікацію пропонує у своїх роботах Н. М. Ткаченко [47, с. 140]. Автор групує основні засоби: за функціональним призначенням (виробничі, невиробничі), за галузями народного господарства (промисловість, будівництво, сільське господарство і т. д.), за натурально-матеріальним складом або видами, за використанням (діючі, недіючі, запасні) й приналежності (власні, орендовані).

Узагальнивши наукові підходи виокремлення основних характеристик та властивостей досліджуваного об'єкта групування основних засобів за класифікаційними ознаками подано на рис. 1.2

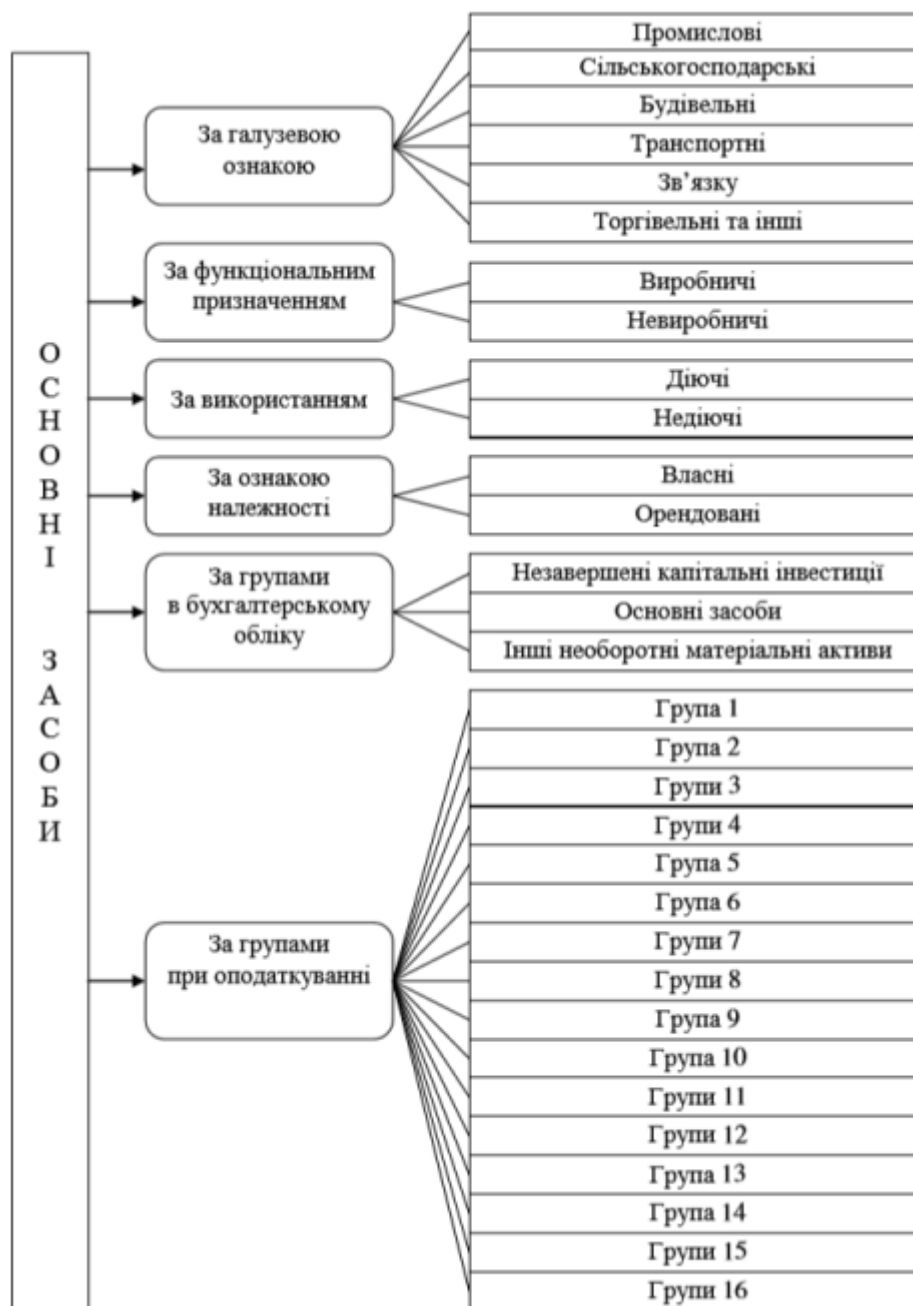

Рис.1.2. Узагальнена класифікація основних засобів

Джерело: узагальнено автором

Отже, необхідною умовою раціональної організації обліку основних засобів є їх класифікація. Її орієнтація на загальних для усіх галузей національної економіки ознаках – визначенні різних груп основних засобів та їх об'єднання по

спільних функціях у виробничому процесі має домінуюче значення для організації бухгалтерського обліку. Завдяки цьому основні засоби розділяють по групах, які підлягають обліку та контролю на бухгалтерських рахунках. Також забезпечується єдність групування по видах об'єктів у всіх галузях економіки, що дозволяє досягти співставлення облікових показників різних підприємств.

Важливою умовою правильного ведення обліку основних засобів є принцип їхньої грошової оцінки - за первісною і залишковою, переоціненою та ліквідаційною вартістю (рис.1.3)

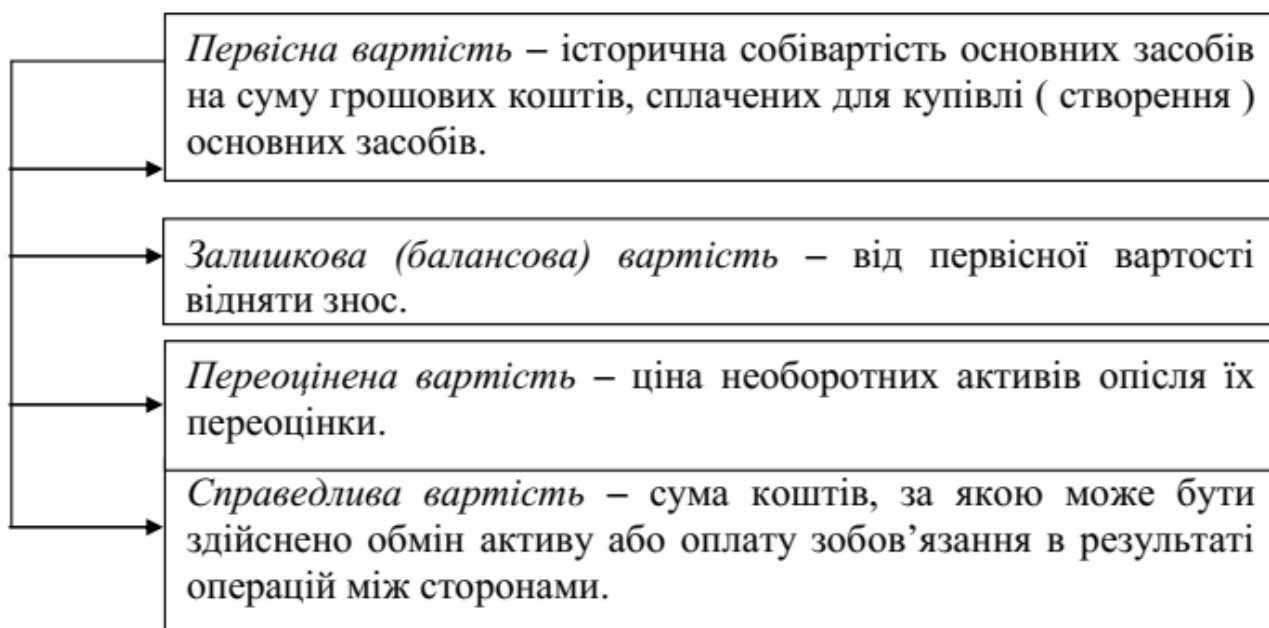

Рис.1.3. Види оцінок основних засобів в бухгалтерському обліку

Джерело: узагальнено автором на основі [30]

Первісна вартість об'єкта основних і засобів складається з таких витрат:

- постачальникам і підрядникам по виконання будівельно-монтажних робіт;
- платежі, реєстраційні збори що здійснюються із придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
- суми непрямих податків в зв'язку із придбанням (створенням) основних засобів (які не відшкодовуються підприємству);
- суми увізного мита;
- при доставці основних засобів витрати із страхування ризиків;

- витрати на встановлення налагодження, монтаж, основних засобів;
- інші витрати, які пов'язані зі доведенням основних засобів до використання із запланованою метою.[47].

Визнання первісної оцінки основних засобів пропонуємо в таблиці 1.6

Таблиця 1.6

Первісна оцінка основних засобів

№	Джерела надходження основних засобів	Первісна вартість
1	2	3
1	Придбані основні засоби	Складається з таких витрат: суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів; суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству); витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів. інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою. (відповідно до п. 8 НП(С)БО № 7)
2	Безоплатно отримані основні засоби	Справедлива вартість на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених пунктом 8 НП(С)БО № 7
3	Основні засоби, внесені до статутного капіталу підприємства	Погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених пунктом 8 НП(С)БО № 7
4	Об'єкти, переведені до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції	Їх собівартість, що визначається відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси»
5	Об'єкт основних засобів, отриманий в обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого об'єкта. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є справедлива вартість переданого об'єкта з включенням різниці до витрат звітного періоду
6	Об'єкт основних засобів, отриманий в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого об'єкта основних засобів, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну

Джерело: узагальнено автором на основі [30]

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очкуваних від використання об'єкта. Залишкова вартість основних засобів зменшується у зв'язку з частковою ліквідацією об'єкта основних засобів.

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку та контролю необоротних активів

Функціонування бухгалтерського обліку на підприємстві та проведення аналізу основних засобів не можливе без належного нормативно-правового регулювання. В загальному вигляді нормативно-правову базу можна представити як чотири рівневу систему, яку зображено на рис. 1.4.

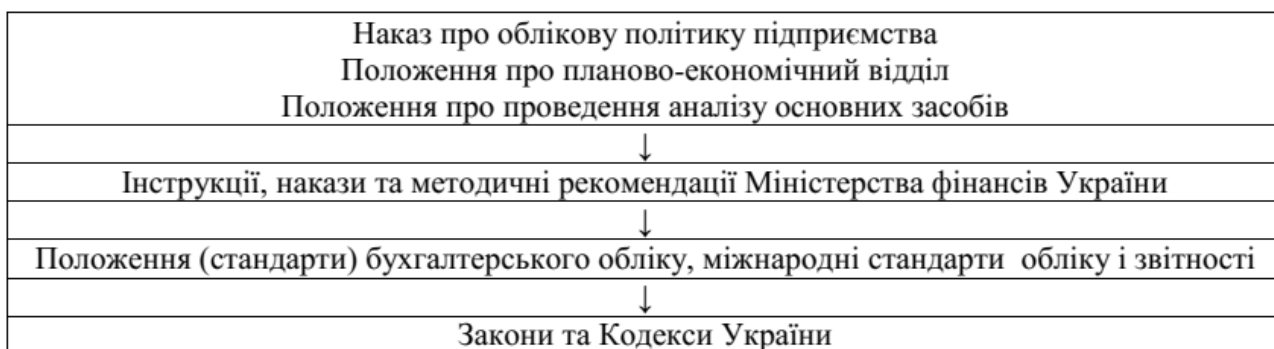

Рис.1.4. Система регулювання обліку, звітності контролю та аналізу основних засобів підприємства

На локальному рівні найважливішим актом є Наказ про облікову політику. Він є основним документом, що визначає способи ведення бухгалтерського обліку основних засобів, які використовуються при відображенні господарських операцій (первинне спостереження, вартісне вимірювання, поточне групування і підсумкове узагальнення фактів господарської діяльності). Цей документ є елементом системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку й формується відповідно до чинних нормативних документів в області бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Обліковою політикою визначаються не тільки організація й методологія бухгалтерського обліку основних засобів, а й затверджуються заходи щодо оптимізації господарської діяльності.

У наказі про облікову політику підприємства, як правило, по відношенню до основних засобів визначають наступне:

1. Що є об'єктом основних засобів на підприємстві.
2. Порядок визначення ліквідаційно вартості основних засобів.
3. Методи нарахування амортизації основних засобів.
4. Порядок встановлення строку корисного використання (експлуатації) основних засобів.
5. Порядок й умови переоцінки основних засобів.

Другий рівень нормативно-правового регулювання складають інструкції, накази та методичні рекомендації Міністерства фінансів України. В цьому контексті в першу чергу слід відзначити План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [30], у якому для ведення обліку основних засобів виділено рахунок 10 «Основні засоби». В Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [14] надаються можливі варіації кореспонденції рахунку 10 «Основні засоби».

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів також наводять класифікацію основних засобів, визначають методологічні особливості

обліку надходження, ремонту та поліпшення, переоцінки, вибуття, амортизації основних засобів та облік основних засобів в оренді. У додатку до методичних рекомендацій наводяться типові кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку операцій з основними засобами [20]. Сюди ж можна віднести Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань [38], яке регламентує процедуру проведення інвентаризації основних засобів. У Положенні чітко прописано основні правила організації та проведення інвентаризації (розділ II). Окремо розглянуто порядок інвентаризації активів та зобов'язань (розділ III), зокрема, і основних засобів. Окремий розділ присвячено правилам перевірки та оформленню результатів інвентаризації (розділ IV).

На третьому рівні нормативно-правового регулювання знаходяться акти Міністерства фінансів України. В першу чергу це Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Їх перелік щодо основних засобів наведено в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Перелік стандартів, що регулюють ведення обліку основних засобів

Назва та номер стандарту	Об'єкт регулювання	Пояснення
1	2	3
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [24]	Мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів	Розкриває склад та елементи фінансової звітності, наводить якісні характеристики фінансової звітності та принципи її підготовки та регулює розкриття інформації у фінансовій звітності.
НП(С)БО 7 «Основні засоби» [30]	Методологічні засади формування інформації про основні засоби у бухгалтерському обліку та звітності	Наводить критерії визнання об'єкта основних засобів активом, вказує на методи оцінки, переоцінки та амортизації основних засобів, регулює формування інформації про зменшення корисності та вибуття основних засобів, а також розкриття інформації про них у примітках до фінансової звітності
НП(С)БО 14 «Оренда» [25]	Методологічні засади формування інформації в бухгалтерському обліку про оренду необоротних активів та розкриття її у фінансовій звітності	Вирізняє фінансову та операційну оренду, і відповідним чином надає інформацію про ведення обліку оренди як в орендаря, так і в орендодавця, про продаж активу з укладанням угоди про його одержання продавцем в оренду і розкриття інформації про оренду в примітках до фінансової звітності

1	2	3
НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [27]	Методологічні засади формування інформації в бухгалтерському обліку про необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу	Визначає критерії визнання та оцінки необоротних активів, утримуваних для продажу, визнання та оцінку припиненої діяльності, та вказує інформацію, що наводиться в примітках до фінансової звітності про активи та групи вибуття, утримувані для продажу, а також припинену діяльність
НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» [28]	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів та її розкриття у фінансовій звітності	Визначає критерії визнання та оцінки зменшення корисності активів, надає інформацію про облік відновлення корисності активу, зменшення та відновлення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки та її розкриття у примітках до фінансової звітності
НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» [29]	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість	Визначає критерії визнання та оцінки інвестиційної нерухомості, умови переведення нерухомості до інвестиційної нерухомості та виведення зі складу інвестиційної нерухомості, вибуття інвестиційної нерухомості, та відображення таких операцій у примітках до фінансової звітності

Джерело: узагальнено автором на основі [24, 25, 27, 28, 29, 30]

Останній рівень нормативно-правового регулювання обліку та аналізу основних засобів визначається законами та кодексами.

Найважливішим законодавчим актом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р №996-ХІV зі змінами та доповненнями. Даний Закон регулює порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також їх державне регулювання на підприємстві в цілому. Щодо основних засобів то в даному Законі дається, зокрема, визначення активу підприємства, як ресурсу, контрольованого підприємством в результаті минулих подій, використання якого як очікується приведе до отримання економічної вигоди в майбутньому.

Крім того стаття 9 Закону визначає загальний порядок ведення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку.

Стаття 10 визначає загальні підходи до проведення інвентаризації активів. [40].

Податковим кодексом України визначається класифікація основних засобів у залежності від строку їх корисного використання та об'єкти основних засобів, що підлягають амортизації. Введено поняття основних засобів замість прийнятого раніше в податковому обліку – основні фонди.

Удосконалено амортизаційну політику, зокрема, розширено класифікацію основних засобів у податковому обліку, передбачено 16 груп основних фондів замість чотирьох груп у діючому законодавстві та встановлено мінімально допустимі строки їх амортизації. [37].

РОЗДІЛ 2

СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

2.1. Економічна характеристика підприємства та загальна характеристика облікової політики КП «Кам'янецький парк»

Комунальне підприємство «Кам'янецький парк» зареєстрована 07.01.2003 за юридичною адресою Україна, Хмельницька обл., місто Кам'янець-Подільський, вулиця Івана Мазепи, будинок 44. Код ЄДРПОУ: 32316735.

Засновником комунального підприємства виступає Кам'янець-Подільська міська рада.

З листопада 2023 р. його очолює Стоцький Станіслав Анатолійович.

Основним видом діяльності підприємства є надання ландшафтних послуг (КВЕД 81.30). Зокрема підприємство займається садінням, доглядом і обслуговуванням: парків міста, громадських будівель (шкіл, лікарень, адміністративних будівель), муніципальних площ; спортивних а іншими аналогічними роботами.

При цьому основними замовниками виступають: Управління освіти і науки Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області; Департамент гуманітарної політики Кам'янець-Подільської міської ради; Комунальне підприємство Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник; Комунальне підприємство «Управлінська компанія «Житловик» Кам'янець - Подільської міської ради».

Основними постачальниками та підрядниками для КП «Кам'янецький парк» є: ТОВ «УКРНАФТА-ПОСТАЧ»; ТОВ «ФЕСТ МОУШЕН ГРУП»; ТОВ «Сервісно-технічний центр «УКРАВТОЗАПЧАСТИНА»» та інші.

Досліджуване підприємство відноситься до середніх підприємств, який обумовлений показником середньої кількості працівників (рис.2.1).

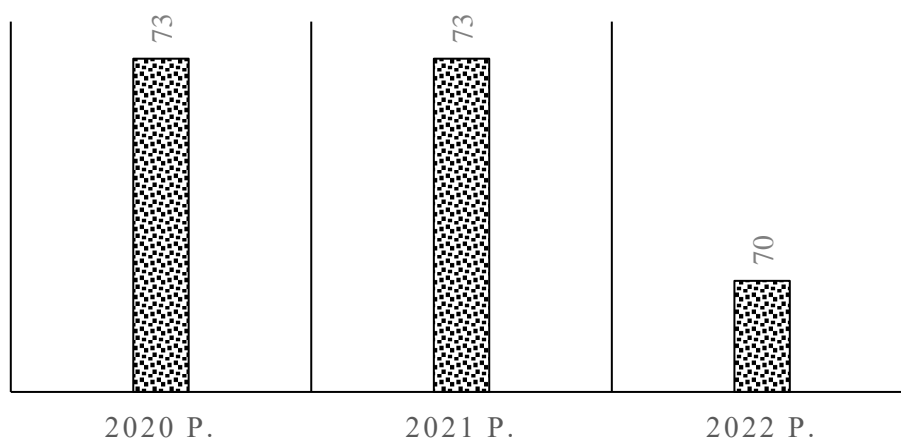

Рис.2.1. Середньоспискова чисельність працівників КП «Кам'янецький парк», осіб

Джерело: побудовано автором за матеріалами звітності підприємства

Як видно з даних рис.2.1 на КП «Кам'янецький парк» в 2022 р. працювало 70 осіб, при цьому чисельність персоналу скоротилась у порівнянні з двома попередніми роками на три особи.

Підприємство постійно розвивається та нарощує вартість своїх активів (рис.2.2).

Рис.2.2. Динаміка вартості активів КП «Кам'янецький парк», тис.грн.

Джерело: побудовано автором за матеріалами звітності підприємства

Можемо відміти, що за аналізований період загальна вартість активів підприємства зросла на 337 тис.грн. і складала відповідно на початок і кінець періоду 1685 тис.грн. та 2022 тис.грн.

При цьому можна відмітити той факт, що левову частину в активах займають саме необоротні активи. Так на кінець 2022 р. вартість необоротних активів складала 1623 тис.грн. проти 399 тис.грн. вартості оборотних активів. В базисному році ситуація була аналогічною коли дані показники склали відповідно 1499 тис.грн. та 186 тис.грн. така висока питома вага необоротних активів зумовлена специфікою діяльності досліджуваного підприємства.

Звернемо свою увагу на результати діяльності підприємства (табл.2.1).

Таблиця 2.1

**Аналіз результатів діяльності КП «Кам'янецький парк»
у 2020 – 2022 рр., тис.грн.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. від 2020 р.	
				тис.грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	11100	11689	13464	2364	121,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	9184	9726	11229	2045	122,3
Валовий прибуток	1916	1963	2235	319	116,6
Інші операційні доходи	286	242	285	-1	99,7
Адміністративні витрати	2128	2001	2238	110	105,2
Інші операційні витрати	67	67	281	214	419,4
Прибуток від операційної діяльності	7	137	1	-6	14,3
Прибуток до оподаткування	7	137	1	-6	14,3
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-1	-25	0	1	0,0
Чистий прибуток	6	112	1	-5	16,7

Джерело: складено автором за матеріалами звітності підприємства

З наведених даних можна відмітити, що в аналізованому періоді спостерігається збільшення чистого доходу від реалізації послуг підприємства. Так в 2020 р. його розмір складав 11100 тис.грн., а в 2022 р. він збільшився на 2364 тис.грн. (21,3 %) і склав 13464 тис.грн. Прямопропорційно чистому доходу зросла собівартість виконаних послуг – на 2045 тис.грн. (22,3 %) сума якої в 2022 р. склала 11229 тис.грн. проти 9184 тис.грн. в базисному 2020 р.

Такі зміни призвели до аналогічних змін в сумі валового прибутку, розмір якого сягнув в 2022 р. 2235 тис.грн.

Разом з тим слід наголосити на високих адміністративних витратах досліджуваного підприємства в 2020 р. їх сума складала 2128 тис.грн., а в 2022 р. сягнула 2238 тис.грн., тобто спостерігається їх зростання на 110 тис.грн. (5,2 %). Тобто як позитивний момент можна відмітити, що рівень їх збільшення значно менший ніж зростання рівня собівартості наданих послуг.

Таким чином підприємство отримує мінімальні прибутки. В базисному 2020 р. сума чистого прибутку склала 6 тис.грн., а в 2022 р. – 1 тис.грн. з одного боку ситуація виглядає парадоксальною, але має цілком логічне пояснення, адже згідно статуту підприємства основною метою його діяльності є проведення ландшафтних робіт на замовлення бюджетних організацій Кам'янець-Подільської територіальної громади, враховуючи те, що засновником КП є Кам'янець-Подільська міська рада, яка фактично і фінансує усі проведені роботи, а відтак не зацікавлена у підвищенні їх вартості. Разом з тим виникає питання, чому керівництво підприємства не розвиває комерційну складову, адже і матеріально технічна база і кадровий потенціал підприємства дозволяє виконувати ландшафтні роботи і на замовлення приватних осіб та комерційних підприємств.

Таблиця 2.2

**Аналіз складу і структури витрат за елементами
на КП «Кам'янецький парк» у 2020 – 2022 рр.**

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. від 2020 р.	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
Матеріальні затрати	1508	13,25	1612	13,7	2679	19,5	1171	6,2
Витрати на оплату праці	7465	65,60	8061	68,3	8469	61,6	1004	-4,0
Відрахування на соціальні заходи	1347	11,84	1551	13,2	1656	12,0	309	0,2
Амортизація	259	2,28	370	3,1	665	4,8	406	2,6
Інші операційні витрати	800	7,03	200	1,7	279	2,0	-521	-5,0
Разом	11379	100,00	11794	100,0	13748	100,0	2369	0,0

Джерело: складено автором за матеріалами звітності підприємства

За результатами аналізу складу витрат підприємства за економічними елементами (табл. 2.2) слід зазначити, що найбільшу питому вагу у витратах займають витрати на оплату праці (від 61,6 % до 68,3 %). При цьому спостерігається поступове зростання суми цього елемента. Так в 2020 р. сума витрат на оплату праці складала 7465 тис.грн., а в 2022 р. зросла до 8469 тис. грн. (збільшення складо 1004 тис.грн, або 13,4 %). Такий високий показник витрат на оплату праці в структурі елементів витрат пояснюється специфікою послуг що надає підприємство, адже ландшафтні роботи потребують багато ручної праці, а відтак задіяння великої кількості працівників.

Вагомим елементом також є і матеріальні витрати, сума яких зросла з 1508 тис.грн. в 2020 р. до 2679 тис.грн. в 2022 р. При цьому слід наголосити на тому, що їх питома вага у структурі витрат зросла з 13,25 % в базисному році до 19,5 % в 2022 р.

Важливим моментом є встановити ефективність вкладення коштів кожним підприємством та віддачу від такого вкладення (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Аналіз показників рентабельності
КП «Кам'янецький парк» у 2020 – 2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, +/-
Рентабельність активів, %	0,36	6,11	0,05	-0,31
Рентабельність виробництва (основної діяльності), %	20,86	20,18	19,90	-0,96
Рентабельність власного капіталу, %	0,38	6,64	0,06	-0,32
Рентабельність продаж по операційному прибутку, %	17,26	16,79	16,60	-0,66
Рентабельність продаж по чистому прибутку, %	0,05	0,96	0,01	-0,05

Джерело: складено автором за матеріалами звітності підприємства

Розглянувши вище динаміку фінансових результатів діяльності підприємства і встановивши факт незначних обсягів отриманих прибутків зрозуміло, що показники рентабельності також будуть невисокими. Крім того слід зазначити, що вони ще й зазнали зниження.

Так рентабельність виробництва (основної діяльності) в 2020 р. складала 20,86 %, а в 2022 р. вона знизилась до рівня 19,9 %. Що ж до рентабельності активів, то в 2020 р. кожна вкладена гривня в активи підприємства принесла лише 0,36 копійки, а в 2022 р. взагалі 0,05 копійки чистого прибутку, що є вкрай низьким показником і може в подальшому, призвести до серозних проблем у фінансовому стані підприємства, особливо за умови скорочення замовлень з боку бюджетних установ.

Незважаючи на низьку прибутковість підприємству вдається зберігати досить високу здатність до погашення своїх боргів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз показників ліквідності КП «Кам'янецький парк» у 2020 – 2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, +/-		
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2022 р. до 2020 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,1628	2,1952	2,4783	0,0324	0,2830	0,3155
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,1977	1,9476	1,6584	0,7499	-0,2892	0,4607
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1512	1,0810	0,5528	0,9298	-0,5282	0,4016
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	3,8333	0,6471	49,0000	-3,1863	48,3529	45,1667
Частка оборотних коштів в активах	0,1104	0,2326	0,1973	0,1222	-0,0353	0,0869
Частка запасів в поточних активах	0,4462	0,1128	0,3308	-0,3334	0,2180	-0,1154
Частка чистих оборотних активів у покритті запасів	1,2048	4,8269	1,8030	3,6221	-3,0239	0,5982

Джерело: складено автором за матеріалами звітності підприємства

Так коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття), який виступає індикатором здатності підприємства відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів і показує скільки є гривень оборотних коштів на кожен гривню поточних зобов'язань в досліджуваному періоді мав практично ідеальне значення (норматив від 1 до 3, бажаний рівень 2-3 [16]) і знаходився в межах 2,1628 пунктів в 2020 р. до 2,4783 пунктів в 2022 р.

Також оптимальне значення має коефіцієнт швидкої ліквідності засвідчує, що у підприємства достатньо ліквідних оборотних коштів для своєчасного

розрахунку за зобов'язаннями, адже він впродовж усього досліджуваного періоду був більше одиниці. Крім того спостерігається і певне його зростання. Так в 2020 р. він складав 1,1977 пунктів, а в 2022 р. вже досяг рівня 1,6584 пунктів (збільшення склало 0,4607 пункти).

Крім того зауважимо, що підприємство на кінець 2022 р. було здатне половину своїх заповзань погасити негайно за рахунок наявних грошових коштів (коефіцієнт абсолютної ліквідності 0,5528).

Таким чином можемо зробити висновок що досліджуване підприємство протягом усього періоду було в змозі своєчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

Звернемо увагу на показники фінансової стійкості підприємства (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Аналіз показників фінансової стійкості
КП «Кам'янецький парк» у 2020 – 2022 рр.**

Показники	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення, +/-		
				2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2022р. до 2020р.
Власні оборотні кошти, тис.грн	100	251	238	151	-13	138
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,5376	0,5445	0,5965	0,0068	0,0520	0,0589
Маневреність власного капіталу	0,0625	0,1416	0,1279	0,0791	-0,0138	0,0653
Маневреність власних обігових коштів	0,1300	0,9044	0,3739	0,7744	-0,5304	0,2439
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	1,2048	4,8269	1,8030	3,6221	-3,0239	0,5982
Коефіцієнт покриття запасів	2,2410	8,8654	3,0227	6,6244	-5,8427	0,7818
Коефіцієнт автономії	0,9490	0,8940	0,9204	-0,0549	0,0263	-0,0286
Коефіцієнт фінансової залежності	1,0538	1,1185	1,0865	0,0647	-0,0320	0,0327
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,0593	0,1266	0,1177	0,0673	-0,0089	0,0584
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,0510	0,1060	0,0796	0,0549	-0,0263	0,0286
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,1628	1,1952	1,4783	0,0324	0,2830	0,3155
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,0510	0,1060	0,0796	0,0549	-0,0263	0,0286

Джерело: складено автором за матеріалами звітності підприємства

В аналізованому періоді суттєво зросли власні оборотні кошти (робочий капітал). З 100 тис.грн. в 2020 р. до 238 тис.грн. в 2022 р. (збільшення на 138 тис.грн., або на 138 %).

При цьому покращились усі без винятку показники фінансової стійкості підприємства. Так, зокрема, коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами, який демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів і за нормативом повинне бути більше 0,1, в 2020 р. складав 0,5376 пункти, а в 2022 р. досяг рівня 0,5965 пунктів.

Разом з тим слід відмітити, що хоча значення показників і покращились однак не всі з них сягають нормативним значенням. Для прикладу коефіцієнт фінансової стійкості хоча і зріс в динаміці, однак на кінець 2022 р. складає лише 0,0549 пункти (що значно нижче нормативного значення, яке лежить в межах 0,7-0,9 пунктів).

Таким чином можна зробити висновок, що хоча показники фінансової стійкості підприємства покращились, загалом підприємство може мати в довгостроковій перспективі незадовільну фінансову стійкість.

Таблиця 2.6

**Аналіз показників ділової активності
КП «Кам'янецький парк» у 2020 – 2022 рр.**

Показники	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення, +/-		
				2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2022р. до 2020р.
Коефіцієнт оборотності активів (обороті)	6,6	6,4	6,7	-0,2	0,4	0,1
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороті)	59,7	36,1	31,3	-23,5	-4,8	-28,4
Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)	110,7	187,0	85,1	76,4	-102,0	-25,6
Період одного обороту запасів (днів)	3	2	4	-1	2	1
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	241,3	231,5	258,9	-9,8	27,5	17,6
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	1	2	1	0	0	0
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	0	2	1	1	0	1
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (обороті)	6,9	6,9	7,4	0,0	0,5	0,5

Джерело: складено автором за матеріалами звітності підприємства

Тепер щодо ділової активності підприємства (табл.2.6).

Аналізуючи показники даної групи слід зазначити, в аналізованому періоді оборотність активів протягом усіх років була вищою 6 оборотів, а в 2022 р. склала 6,7 обороту. Разом з тим спостерігається зниження оборотності обігових коштів з 59,7 оборотів в 2020 р. до 31,3 оборотів в 2022 р.

Надзвичайно високим є оборотність дебіторської заборгованості, період погашення якої складає (як в базисному так і в звітному році) всього лиш один день. Аналогічна ситуація склалась і з періодом погашення кредиторської заборгованості, така оперативність в розрахунках пояснюється співпрацею з бюджетним організаціями, які чітко дотримуються платіжної дисципліни.

Загалом ділову активність підприємства можна охарактеризувати позитивно.

Провівши короткий аналіз фінансового стану комунального підприємства «Кам'янецький парк» за 2020 р. – 2022 р. можемо охарактеризувати його як задовільний. В плані рекомендацій слід наголосити на тому, що підприємству доречно активізувати свою роботу з потенційними клієнтами з числа приватних осіб та комерційних структур, а не обмежуватися лише наданням послуг установам, які фінансуються з бюджету, така ринкова політика дозволить значно підвищити прибутковість діяльності підприємства.

Щодо характеристики порядку організації обліку на КП «Кам'янецький парк», то зазначимо, що на підприємстві порядок обліку регламентується Наказом про облікову політику, який оновлюється щорічно.

В складі підприємства створено власну бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, до складу якої входить загалом три працівника, між якими здійснено такий розподіл обов'язків:

- головний бухгалтер – здійснює загальне керівництво проведенням облікової роботи та поточний контроль облікових операцій, веде облік грошових коштів та облік розрахунків за податками і платежами;

- бухгалтер матеріального столу – здійснює облік матеріальних цінностей (в тому числі і основних засобів), виробництва;
- бухгалтер з розрахункових операцій, здійснює облік розрахунків з дебіторами та кредиторами, веде облік розрахунків по заробітній платі.

На підприємстві за Наказом про облікову політику ведеться журнально-ордерна форма обліку, проте вона досить сильно модифікована, так як журнали-ордери в їх типовій формі не використовуються, а ведуться фактично обігові відомості по кожному із синтетичних рахунках з деталізацією по субрахунках.

Облік на підприємстві частково комп'ютеризовано, при цьому для ведення обліку не застосовується спеціалізована бухгалтерська програма, а облік здійснюється в електронних таблицях Excel. Для подання звітності використовують М.Е.Дос, а при проведенні розрахунків операцій, коли підприємство є одержувачем бюджетних коштів додатково використовується СДО «Клієнт Казначейства – Казначейство».

Усі документи на підприємстві зберігаються у встановлені законодавство терміни, для зберігання документів організовано внутрішній архів, документи поточного року зберігаються безпосередньо в бухгалтерії підприємства, щодо документів минулих років для їх зберігання виділено окрему кімнату. Відповідальність за ведення архіву покладено на одного з працівників бухгалтерії (бухгалтера матеріального столу).

2.2 Документальне оформлення необоротних активів

Раціональне ведення обліку основних засобів на основі використання первинних документів тісно пов'язане із змістовною характеристикою кожного об'єкту основних засобів. Побудова обліку цих операцій на базі первинних документів має забезпечити їх контроль протягом всього строку служби.

Основою бухгалтерських проведеннь є первинні документи. Тому, в першу чергу, необхідно забезпечити чітке документування господарських операцій з основними засобами.

Мета первинного обліку основних засобів – збирання та обробка даних про факти господарської діяльності, їх подальше перетворення на інформацію, яка дає можливість апарату управління розробляти та ухвалювати рішення і уникати економічних прорахунків.

Одиниця обліку основних засобів – це окремий інвентарний об'єкт, яким вважається закінчена будова з усіма до нього пристосуваннями відповідно до технічної документації або окремий конструктивно відокремлений предмет, який виконує самостійні функції згідно з паспортом чи іншою технічною документацією.

Для побудови обліку, забезпечення контролю і виконання інших економічних функцій управління кожному інвентарному об'єкту присвоюють інвентарний номер.

Інвентарний номер зберігається за об'єктом протягом усього періоду його експлуатації на підприємстві. Його проставляють у всіх первинних документах, якими оформляють наявність і рух об'єкта.

Слід наголосити, що на досліджуваному підприємстві, як і на багатьох аналогічних в сучасних умовах, операції з основними засобами носять, як правило, якщо разовий характер то є вкрай не частими, що пов'язане з браком фінансових ресурсів. За таких обставин практично не приділяється уваги інформативності та зручності первинних документів, як це робиться по операціях з повсякденного оформлення.

На сьогоднішній день в регулюванні документального оформлення операцій з основними засобами спостерігається певна свобода з боку господарюючих суб'єктів. Так Наказом Держстату №266 від 22.10.2021 року було скасовано цілу низку своїх же наказів, якими були затверджені типові форми первинного обліку дуже важливих бухгалтерських об'єктів. Це, зокрема,

Наказ Мінстату від 29.12.95 р. №352, який затверджував типові форми первинного обліку щодо основних засобів.

Таким чином, на сьогоднішній день підприємство має право самостійно проектувати, затверджувати та використовувати форми первинних документів для обліку основних засобів. Проте, знову ж таки з причини вкрай не частих операцій з основними засобами, на підприємстві не проводилась така робота, а продовжують використовувати первинні документи, які були передбачені вже відміненим Наказом Мінстату від 29.12.95 р. №352.

Проте, зважаючи на розмір і специфіку підприємства було зафіксовано використання далеко не всіх первинних документів, які передбачались вже відміненим наказом (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Використання первинних документів з обліку основних засобів

№ з/п	Назва	Призначення	Особливості використання на підприємстві
1	ОЗ 1 Акт приймання-передачі (відмінена форма)	Застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку вводу їх в експлуатацію. А також для виключення із складу основних засобів при передачі іншому підприємству (організації).	В окремих документах виявлено незаповнені окремі реквізити
2	ОЗ 3. Акт списання основних засобів (відмінена форма)	Для оформлення вибуття основних засобів при повному або частковому їх списанні. Акт складається у двох примірниках комісією, призначеною керівником підприємства, затверджується керівником підприємства.	Використовують для усіх без винятку об'єктів основних засобів включаючи автотранспорт. Не завжди показуються всі цінності які оприбутковуються від ліквідації, при їх значній кількості оформляють окремо відомість
3	ОЗ 6. Інвентарна картка обліку основних засобів (відмінена форма)	Застосовується для обліку всіх видів основних засобів	Особливості ведення відсутні
4	Інвентарний список основних засобів	Застосовується для пооб'єктного обліку основних засобів за місцем їх знаходження по матеріально відповідальних особах	Список ведуть в довільній формі

Джерело: складено автором за даними підприємства

Слід наголосити, що на досліджуваному підприємстві розроблено і затверджено графік документообороту, як додаток до Наказу про облікову політику, однак до даного графіку включено лише ті документи які використовуються в повсякденній діяльності підприємства, що ж до обліку необоротних активів то такі документи просто в ньому упущено. А тому пропонуємо їх включити до зазначеного графіку і попередньо побудуємо оперограми руху двох основних документів якими оформляється надходження та вибуття основних засобів (рис. 2.3 та 2.4).

№ з/п	Вид роботи	Виконавці				
		Члени комісії	МВО	Керівник	Бухгалтер	Головний бухгалтер
	Призначення складу комісії			⊗		
	Огляд об'єкт необоротних активів	⊗				
	Складання Акту приймання передачі				⊗	
	Підписання акту	⊗				
	Ознайомлення з актом МВО	⊗				
	Затвердження акта			⊗		
	Передача акта в обробку				⊗	
	Перевірка і обробка, запис до інвентарної картки та інвентарного списку				⊗	
	Підписання акта головним бухгалтером про підтвердження прийняття об'єкта на облік					⊗
	Передача акта для фіксування інформації в системі реєстрів бухгалтерського обліку				⊗	

Рис.2.3. Оперограма руху Акту приймання-передачі основних засобів на КП «Кам'янецький парк»

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Акт є єдиним первинним бухгалтерським документом, у якому зазначають: склад комісії, докладну характеристику об'єкта, джерело придбання (спорудження), рік спорудження чи випуску заводом, дату введення в експлуатацію, коротку технічну характеристику, результати випробовування, відповідність технічним умовам, висновок комісії. Вказують також, хто прийняв відомості, необхідні для нарахування зносу.

Акти зберігають протягом усього терміну експлуатації об'єкта і протягом трьох років і одного місяця після його списання з обліку за умови, що за цей час було проведено документальну ревізію.

№ з/п	Вид роботи	Виконавці					
		Члени комісії	МВО	Інженер	Керівник	Бухгалтер	Головний бухгалтер
	Подання службової записки про непридатність об'єкта			⊗	⊗		
	Узгодження з головним бухгалтером						⊗
	Прийняття рішення про ліквідацію та призначення складу комісії				⊗		
	Огляд об'єкт необоротних активів	⊗					
	Складання Акту списання					⊗	
	Підписання акту	⊗					
	Ознайомлення з актом МВО	⊗					
	Затвердження акта				⊗		
	Передача акта в обробку					⊗	
	Перевірка і обробка, запис до інвентарної картки та виведення з інвентарного списку					⊗	
	Підписання акта головним бухгалтером про підтвердження зняття об'єкта з обліку						⊗
	Передача акта для фіксування інформації в системі реєстрів бухгалтерського обліку					⊗	

Рис.2.3. Оперограма руху Акту списання основних засобів на КП «Кам'янецький парк»

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Враховуючи наведену інформацію можемо внести пропозиції щодо доповнення графіку документообороту. Наголосимо, що нами не пропонується новий графік, а лише доповнення діючого (табл.2.8).

**Фрагмент доповнення до графіку документообігу,
КП «Кам'янецький парк»**

№ з/п	Документ	Відповідальна особа за складання і здачу	Строк			Погоджує	Приймає і перевіряє	Затверджує
			складання	виконання	здачі			
1	Акт приймання-передачі	Комісія Голова комісії, ППП	В день засідання комісії	Після затвердження	На дату затвердження	ПБ	ПБ	ПБ
2	Акт списання основних засобів	Особа, яка уповноважена прийняти об'єкт, ППП	В день засідання комісії	Після затвердження	На дату затвердження	ПБ	ПБ	ПБ

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Так як на сьогоднішній день підприємства мають право розробляти власні форми первинних документів пропонуємо внести зміни до тих документів, які застосовуються на підприємстві.

У таблиці наведені пропозиції щодо деяких змін в одній із форм первинного обліку основних засобів (табл.2.9).

Таблиця 2.9

Пропозиції щодо змін в первинних документах з обліку основних засобів

Документ	Показники типових форм первинного обліку основних засобів, які потрібно	
	вилучити	додати
1	2	3
«Акт приймання-передачі основних засобів»	Первісна (балансова) вартість (гр. 7)	Первісна (справедлива) вартість (гр. 7)
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр. 12-13)	Строк корисного використання (гр. 12) Метод нарахування амортизації (гр. 13)
	Поправочний коефіцієнт (гр. 14)	Ліквідаційна вартість (гр. 14)
«Акт списання основних засобів»	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр. 12-13)	Строк корисного використання (гр. 12) Метод нарахування амортизації (гр. 13)
	Дата початку сплати за основні засоби (місяць, рік) (гр. 18)	Ліквідаційна вартість (гр. 18)

1	2	3
«Інвентарна картка обліку основних засобів»	Норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення, капітальний ремонт (гр. 8-9)	Строк корисного використання (гр. 8) Метод нарахування амортизації (гр. 9)
	Джерело придбання (фінансування)	Джерело надходження
	Добудування, доукомплектування, модернізація, індексація	Витрати на поліпшення об'єкта
	Ремонт (бухгалтерський запис)	Витрати на підтримання об'єкта в робочому стані Переоцінка Вид переоцінки (дооцінка/ уцінка)

Джерело: побудовано автором

Запропоновані зміни дають змогу скоротити число граф, є більш інформативними і відповідають сучасним умовам ведення бухгалтерського обліку основних засобів.

2.3. Стан синтетичного та аналітичного обліку необоротних активів та порядок відображення їх в звітності

Методологія обліку основних засобів вимагає їх правильної оцінки. Оцінка як економічна категорія завжди була складним та багатогранним поняттям та об'єктом досліджень вчених на протязі століть.

Оцінка основних засобів повинна відповідати вимогам бухгалтерського обліку. Оцінка є одним з трьох елементів визнання об'єктів в обліку після їх визначення та класифікації. Фактично, її види обумовлені різними цілями, що стоять перед користувачами інформації.

Основні засоби в бухгалтерському обліку і звітності відображають за початковою вартістю спорудження чи придбання яка складається: для будівель і споруд – із витрат на будівельні та монтажні роботи по спорудженню об'єкта; витрат на проектно-пошукові роботи, а також інших витрат, які визначаються у встановленому порядку в інвентарну вартість об'єктів; для придбаних об'єктів (включаючи і ті, що раніше були в експлуатації) – з витрат на придбання,

доставку, страхування під час транспортування, державну реєстрацію, а на тих, що потребують монтажу – ще й на монтаж конкретного об'єкта.

Синтетичний облік основних засобів на досліджуваному підприємстві, як і вимагають законодавчі документи, основних засобів здійснюють балансовому рахунку 10 «Основні засоби» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи». Рахунки основні, активні з обліку господарських засобів.

За дебетом цих рахунків відображають надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) об'єктів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єктів (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта.

За кредитом даних рахунків показують вибуття об'єктів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта, сума уцінки.

Зазначені рахунки мають велику кількість субрахунків, які передбачені Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [30]. Проте на досліджуваному підприємстві значна їх частина не використовується через відсутність об'єктів обліку. А тому як додаток до Наказу про облікову політику на підприємстві сформовано робочий план рахунків (табл.2.10).

Таблиця 2.10

Фрагмент робочого плану рахунків КП «Кам'янецький парк»

Код субрахунку	Назва субрахунку
10 Основні засоби	
103	Будівлі і споруди
104	Машини та обладнання
105	Транспортні засоби
106	Інструменти, прилади і інвентар
108	Багаторічні насадження
11 Інші необоротні матеріальні активи (без поділу на субрахунки)	
12 Нематеріальні активи (без поділу на субрахунки)	

Джерело: робочий план рахунків КП «Кам'янецький парк»

Умовно операції з обліку основних засобів можна поділити на дві групи. Це облік надходження об'єктів основних засобів та облік їх вибуття.

Усі операції на досліджуваному підприємстві не вирізняються різноманітністю. Надходження основних засобів представлене лише їх придбанням від постачальників на умовах післяоплати.

Щодо вибуття основних засобів, то в аналізованому періоді мали місце тільки операції із списання та ліквідації основних засобів, операцій з реалізації основних засобів не проводилось.

І так надходження придбаних основних засобів вважається капітальними інвестиціями, які відображаються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції», на досліджуваному підприємстві даний рахунок використовують без відкриття субрахунків.

За дебетом рахунку 15 «Капітальні інвестиції» відображається збільшення здійснених витрат на придбання матеріальних та нематеріальних необоротних активів, а за кредитом – їх введення в дію.

Наведемо кореспонденцію по відображенню надходження основних засобів яка притаманна досліджуваному підприємству (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

**Кореспонденція рахунків з обліку надходження основних засобів на
КП «Кам'янецький парк» (дані за червень 2022 р.)**

Зміст операції	Сума, грн.	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
Відображено вартість бензопили за договором постачання від Торговий дім «Петровський»	4420,00	15 Капітальні інвестиції	63 Розрахунки з постачальниками і підрядниками
Відображено суму ПДВ	1084,00	641 Розрахунки за податками	63 Розрахунки з постачальниками і підрядниками
Зараховано об'єкт до складу основних засобів	4420,00	105 Інструменти, прилади та інвентар	15 Капітальні інвестиції

Джерело: складено автором на основі записів облікових регістрів КП «Кам'янецький парк»

Щодо відображення вибуття основних засобів то зазначимо, що приймаючи рішення про списання основних засобів, підприємство повинно виходити з того, що активи, які належать до основних засобів, неможливо або економічно недоцільно відновляти, а також, якщо об'єкт не може бути реалізований або переданий іншим суб'єктам підприємницької діяльності.

Визначенням непридатності основних засобів, неможливості або неефективності проведення їх відновлювального ремонту повинна займатися компетентна, постійно діюча комісія. Її склад затверджений наказом по підприємству. До складу комісії залучено інженера підприємства, головного бухгалтера, майстра виробництва.

На досліджуваному підприємстві непридатні об'єкти основних засобів ліквідують, при цьому по таких об'єктах вже є повністю нарахована амортизація, ліквідації недоамортизованих основних засобів не було зафіксовано.

При цьому була складена наступна кореспонденція рахунків (табл.2.12)

Таблиця 2.11

**Кореспонденція рахунків з обліку надходження основних засобів на
КП «Кам'янецький парк» (дані за грудень 2020 р.)**

Зміст операції	Сума, грн.	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
Відображено вартість списаного акумуляторного інструменту інструменту	14250,00	13 Знос необоротних активів	106 Інструменти, прилади і інвентар
Оплачено витрати на ліквідацію (утилізацію акумуляторних батарей)	245,00	976 «Списання необоротних активів»	63 Розрахунки з постачальниками і підрядниками
Відображено вартість списаного спецодягу та спеціального захисного обмундирування після закінчення нормативного терміну використання (термін використання більше одного року)	80400,00	13 Знос необоротних активів	11 Інші необоротні матеріальні активи
Оприбутковано матеріальні цінності від ліквідації (ганчір'я)	200,00	209 Інші матеріали	746 Інші доходи від звичайної діяльності

Джерело: складено автором на основі записів облікових регістрів КП «Кам'янецький

парк»

Як видно з наведеної інформації кореспонденція рахунків яка складається на підприємстві в частині як надходження так і вибуття основних засобів загалом відповідає типовій.

Облік необоротних активів не обмежується лише надходженням та вибуттям об'єктів. Виходячи з їх специфіки вони переносять свою вартість на кінцевий результат частинами у формі нарахованої амортизації (зносу).

Амортизації підлягають витрати на: придбання основних засобів; самостійне виготовлення основних засобів; проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів, що перевищують 10% сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів; капітальне поліпшення землі, не пов'язане з будівництвом; капітальні інвестиції, отримані з бюджету; сума переоцінки вартості основних засобів; вартість безоплатно отриманих об'єктів. Знову ж таки зазначимо, що на досліджуваному підприємстві з усього цього переліку мають місце лише витрати на придбання.

Як зазначалося в першому розділі роботи всі основні засоби з метою нарахування амортизації зведено в 16 груп по яких податковим законодавством встановлено мінімальні строки експлуатації, яких і дотримуються на підприємстві.

Серед п'яти дозволених законодавством способів нарахування амортизації (додаток) підприємство використовує лише прямолінійний метод. Розмір амортизації при цьому методі залежить тільки від строку використання об'єкта основних засобів.

Перевагами цього методу є те, що вартість об'єкта основних засобів списується рівними частинами протягом усього строку його експлуатації. До недоліків можна віднести те, що не враховується моральний знос об'єктів основних засобів і фактор підвищення витрат на ремонти протягом його експлуатації (особливо в останні роки використання об'єкта основних засобів).

Первинний облік нарахованої амортизації ведеться у відомості (відомість довільної форми) сформованій за допомогою табличного редактора Excel.

В цій формі заповнюються наступні реквізити:

- інвентарний номер;
- назва основного засобу;
- підрозділ;
- група основних засобів;
- код амортизації;
- рахунок обліку основних засобів;
- матеріально-відповідальна особа;
- дата вводу к експлуатацію;
- кількість об'єктів обліку;
- сума амортизації за період.

Амортизація нараховується помісячно, починаючи з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта основних засобів в експлуатацію, протягом терміну корисного використання об'єкта, що встановлюється наказом по підприємству в момент визнання цього об'єкта активом (при зарахуванні його на баланс). А цей термін не повинен бути меншим, ніж визначено в п. 145.1 ПКУ [37].

При визначенні терміну корисного використання засобу слід враховувати такі моменти:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші обмеження щодо термінів використання об'єкта та інші фактори.

Формула нарахування суми амортизації має наступний вигляд (2.1):

$$A_{рік} = A_{мВ} : T, \quad (2.1)$$

Де $A_{рік}$ – річна сума амортизації;

$A_{мВ}$ – вартість, яка амортизується;

T – строк корисного використання об'єкта.

$$A_{мВ} = ПВ - ЛВ, \quad (2.2)$$

Де $ПВ$ – первісна вартість;

$ЛВ$ – ліквідаційна вартість (на підприємстві прийнято прирівнювати до 0).

Нарахування амортизації призупиняється на періоди виведення об'єкта з експлуатації – це може бути реконструкція, модернізація, добудова, дообладнання, консервація або інші причини. При цьому необхідні підтвердні документи, що засвідчують факт виведення цих об'єктів з експлуатації.

Закінчується нараховуватися амортизація лише тоді, коли залишкова вартість засобу дорівнює його ліквідаційній вартості (на підприємстві ліквідаційна вартість дорівнює 0).

Для відображення в бухгалтерському обліку сум амортизаційних відрахувань використовують контрактивний регулюючий рахунок 13 «Знос необоротних активів». В робочому плані рахунків не передбачено поділ його на субрахунки. За кредитом рахунку записують суми нарахованої амортизації на об'єкти основних засобів. При цьому дебетують рахунки виробництва, адміністративних витрат - в залежності від того, де заходяться ті чи інші основні засоби (табл.212).

Таблиця 2.12

**Кореспонденція рахунків з обліку нарахування амортизації на
КП «Кам'янецький парк» (дані за 2022 р.)**

Зміст операції	Сума, тис.грн.	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
Нараховано амортизацію (знос) по об'єктах основних засобів, що використовуються в основній діяльності	530	23 Виробництво	13 Знос необоротних активів
Нараховано амортизацію (знос) по об'єктах основних засобів адміністративного характеру	135	92 Адміністративні витрати	13 Знос необоротних активів
Списано ліквідовані об'єкти основних засобів	226	13 Знос необоротних активів	10 Основні засоби

Джерело: складено автором на основі записів облікових регістрів КП «Кам'янецький парк»

Аналітичний облік зносу організується по кожному інвентарному об'єкту шляхом відображення його розміру на протязі року в інвентарній картці.

Щодо загальної схеми записів в первинних документах та регістрах обліку, то вона має наступний вигляд (рис.2.4).

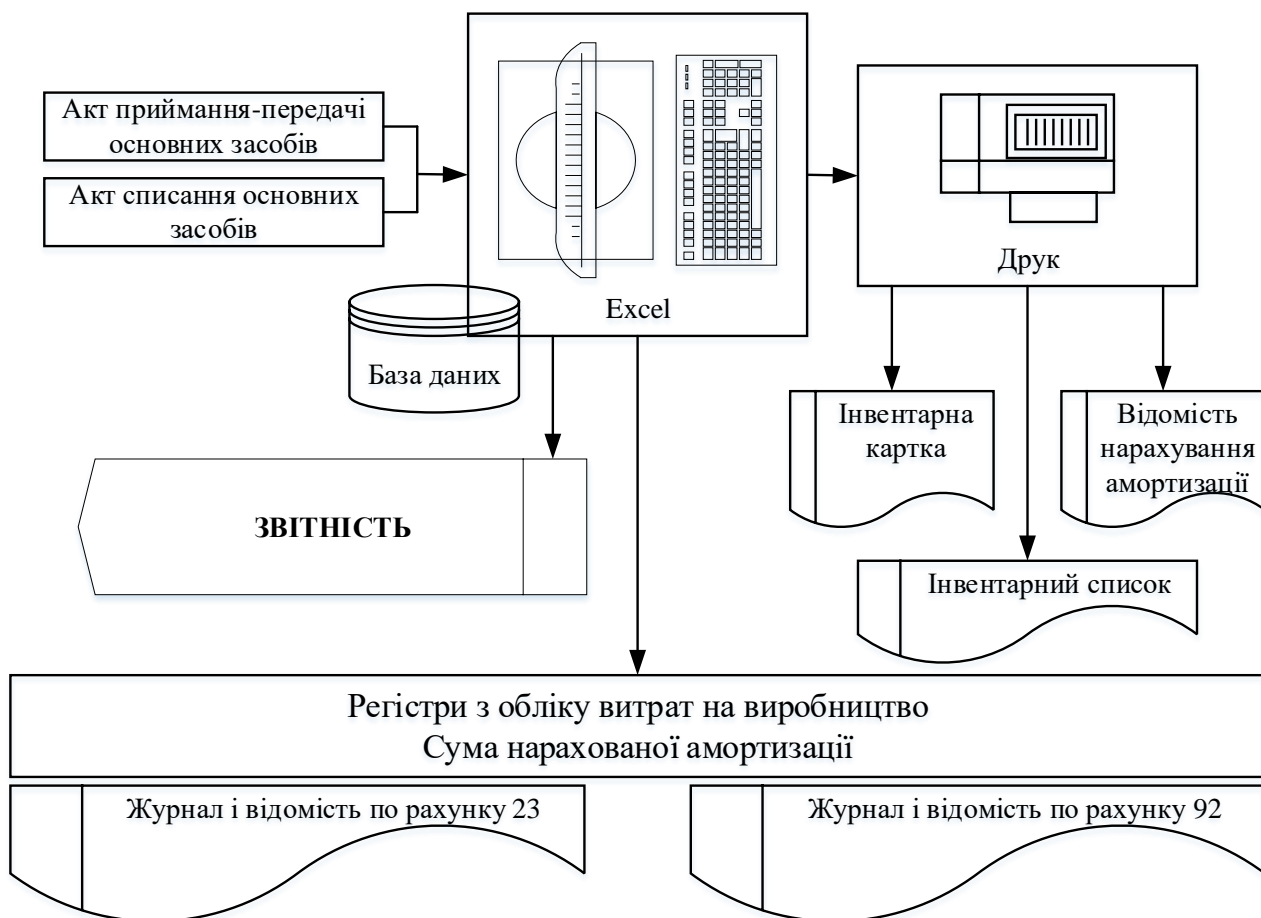

Рис.2.4. Загальна схема проведення записів в первинних документах та регістрах обліку основних засобів на КП «Кам'янецький парк»

Джерело: складено автором

Як видно із наведеного зображення від руки на підприємстві оформляються лише акти якими оформляється надходження чи списання основних засобів. Інформація з них заноситься до ПЕОМ в електронні таблиці Excel. В результаті опрацювання інформації виводяться на друк інвентарна картка, інвентарний список та щомісячно видруковується відомість нарахування амортизації.

Інформація про нараховані суми амортизації автоматично зараховується в таблиці з відображення витрат підприємства.

Паралельно формується інформація і заноситься до звітності підприємства, яка також формується в електронній формі.

Підсумковим етапом облікової роботи є відображення інформації в звітності. Ключовою формою фінансової звітності виступає Баланс (Звіт про фінансовий стан), який складається на останню дату звітного періоду. Місце необоротних активів в даній звітності можна зобразити графічно (рис. 2.5).

Рис.2.5. Необоротні активи в балансі підприємства

Джерело: складено автором

Актив Балансу (Звіту про фінансовий стан) складається з трьох розділів: необоротні активи, оборотні активи та необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття. До розділу I «Необоротні активи» входять статті «Нематеріальні активи» та «Основні засоби», в яких окремо наводяться первісна або переоцінена їх вартість, накопичена амортизація та залишкова вартість. До підсумку Балансу (Звіту про фінансовий стан) включається залишкова вартість об'єктів основних засобів і нематеріальних активів, яку визначають як різницю між первісною вартістю та сумою зносу на дату формування Балансу.

У рядку 1200 Балансу «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» наводяться дані щодо вартості необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу (в тому числі основних засобів), що визначається відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність». Інформацію про ці активи, зокрема основні

засоби, не включають до I розділу активу Балансу, а класифікують як оборотні активи, шляхом включення їх до складу товарів та відображення на синтетичному субрахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» та включають до розділу III активу Балансу.

З одного боку, віднесення основних засобів до складу оборотних в разі прийняття рішення про їх продаж є обґрунтованим, оскільки такі необоротні активи змінюють свою економічну сутність та по факту перетворюються на товар. Однак, основні засоби мають бути реалізованими протягом 12 місяців.

Саме тут і виникає проблема. Наприклад, рішення про продаж об'єкта основних засобів прийнято та їх реалізація відбулася протягом звітного періоду. В такому випадку, ми вважаємо, взагалі немає потреби відображати в обліку необоротні активи і групи вибуття.

В іншому випадку, якщо протягом 12-ти місяців покупець на об'єкт основних засобів не знайшовся або з інших причин продаж не здійснився, ми будемо мати активи, що відносяться до складу оборотних активів і будуть відображатися у складі товарних запасів. У такому випадку підприємство має можливість продовжувати використовувати об'єкти основних засобів за призначенням, не нараховуючи на нього амортизацію. Проте, фактично такі об'єкти основних засобів не змінить своєї економічної сутності. Виникає питання про доцільність переведення основних засобів до складу іншої класифікаційної групи.

В кінці кожного звітного періоду всі дані про основні засоби на КП «Кам'янецький парк» фіксується у формах фінансової звітності підприємства. Так, у Балансі Звіті про фінансовий стан) (форма № 1) (Додатки) залишки по основних засобах відображаються у рядках 1010-1012. Крім того, в кінці кожного року КП «Кам'янецький парк» складає Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5), в яких у розділ I та II відображає суму вартості відповідно нематеріальних активів та основних засобів окремо за кожною групою станом на кінець звітного року.

При цьому по кожній групі показується рух вартості (первинної та сума зносу). Відображається залишок на початок, надходження, переоцінка, вибуття, нарахування амортизації інші зміни у вартості та залишок на кінець. Крім того передбачені окремі графи для відображення інформації по основних засобах які передані чи в оперативну оренду та одержані за фінансовою орендою.

2.4. Контроль необоротних активів

Внутрішній контроль за основними засобами зменшує два різних ризики. Основний ризик носить фізичний характер і стосується втрат, викрадення або пошкодження активу, що вплине на вартість, зазначену у фінансовій звітності. Другий ризик має фінансовий характер, пов'язаний з помилками у визначенні бази собівартості, строку корисного використання та призначеної амортизації; все це може вплинути на вартість.

Для кожного ризику використовується окремий набір засобів контролю, щоб мінімізувати або виключити ризик і зменшити занепокоєння керівництва щодо того, що фінансові результати у звіті є невірно визначеними.

Саме контроль сприяє ефективному використанню основних засобів та витрачання коштів на їх удосконалення чи навіть просто підтримку у робочому стані.

При перевірці надходження основних засобів важливо розуміти яким методом було придбано основний засіб. Якщо основні засоби були куплені або виготовлені самостійно то вартість їх придбання або виготовлення і є вартістю яку бухгалтер має показати у балансі підприємства.

Отримання основних засобів це не кінцева процедура в оприбуткування необоротного активу. Крім цього ще необхідно дотриматися процедури введення в експлуатацію. Даний етап може супроводжуватися додатковими витратами оскільки для налагодження основного засобу та початку його використання може знадобитися додатковий монтаж. Тому перевірка введення в експлуатацію

основних засобів має бути достатньо деталізованою щоб перевірити достовірність понесених витрат та первинні документи якими було оформлено введення в експлуатацію.

Досить ефективним методом контролю є взаємна перевірка, тому при перевірці надходження основних засобів було б доцільно перевірити правильність розрахунків з постачальниками за отриманим активом та правильність нарахування податку на додану вартість.

При перевірці оцінюють обґрунтованість амортизації, яку підприємство застосувало до певної групи активу. Норма амортизації має відповідати потужності яку основні засоби могли б сприяти економічному притоку. Професійний скептицизм також слід застосувати під час цього перевірки розглянувши чи може норма амортизації допомогти керівництву отримати необхідні витрати. У деяких ситуаціях керівництво може хотіти збільшити витрати чи навпаки зменшити.

Насамперед під час перевірки основних засобів проводиться вивчення первинних бухгалтерських документів і визначається правильність внесення даних у документи і при цьому звертається увага на деталізацію інформації про об'єкт основного засобу (рис.2.6).

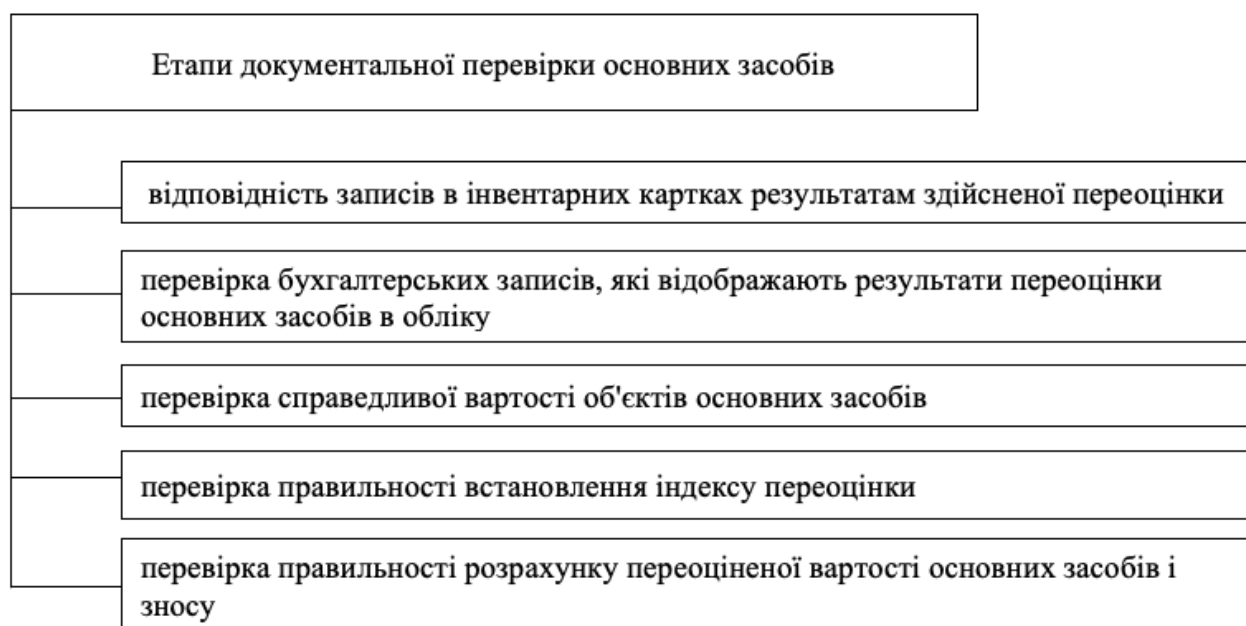

Рис.2.6. Документальна перевірка основних засобів

Джерело: складено автором

Одним із методів відображення у звітності реальної вартості основних засобів є їх переоцінка. Переоцінка здійснюється або як дооцінка необоротних активів або як їх уцінки. Якщо дотримуватись на стандарт бухгалтерського обліку №7 то там дана конкретна рекомендація, що переоцінку необхідно здійснити, якщо справедлива вартість об'єкта основного засобу відрізняється більш ніж на 10% від аналогічного на ринку. і тут ми стикаємося з поняттям справедлива вартість яка у нормативних документах чітко не визначена і ми знаємо що існує досить багато визначень. Через розмитість поняття «справедлива вартість» та відсутність процедури здійснення переоцінки багато підприємств у тому числі й досліджуване підприємство не проводять своєчасно переоцінку основних засобів. З іншого боку стандарти бухгалтерського обліку носять рекомендаційний характер для приватних підприємств які можуть не дотримуватися чітко зазначених у стандарті нормативів.

Завжди проблемним для підприємства було списання основних засобів по яким не закінчився строк корисного використання. Проблема знаходиться в площині нарахування амортизації і терміну корисного використання. Це основні засоби за якими моральне старіння настає швидше за фізичний знос. І тут існує проблема дострокового списання основного засобу що виникає у зв'язку з нормами податкового законодавства. До таких основних засобів відносяться засоби комунікації та оргтехніка, які застарівають швидше ніж закінчується термін їх використання. Якщо списати таку техніку достроково то недонарахована сума амортизації вплине на витрати підприємства і зменшить оподатковуваний прибуток який за будь-якої комплексної податкової перевірки може бути оскаржено співробітниками фіскальної служби України. Тому підприємства стикатися з проблемою необхідності зберігання основних засобів навіть якщо ними не користуються протягом вже тривалого періоду і крім зберігання необхідним є проведення інвентаризації таких засобів техніки.

Законодавчо порядок та строки проведення інвентаризації суворо регламентовані. На сьогоднішній день, починаючи з 1 січня 2015 року по-рядок проведення інвентаризації регламентується Положенням про інвентаризацію

активів та зобов'язань, яке затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 і введено в дію з першого січня 2015 року [38].

У Положенні чітко прописано основні правила організації та проведення інвентаризації (розділ II). Окремо розглянуто порядок інвентаризації активів та зобов'язань (розділ III), зокрема, і основних засобів. Окремий розділ присвячено правилам перевірки та оформленню результатів інвентаризації (розділ IV).

У Положенні не визначено, станом на яку дату потрібно проводити річну інвентаризацію. Але враховуючи, що річну інвентаризацію проводять перед складанням річної фінансової звітності, у п. 9 Положення зазначено, що провести її необхідно протягом трьох та двох місяців (залежно від видів активів та зобов'язань), що передують цьому періоду. Тобто починати інвентаризацію потрібно не раніше 1 жовтня звітного року. стосовно об'єктів основних засобів такі строки можна висвітлити у вигляді таблиці (табл. 2.13)

Таблиця 2.13

Періодичність проведення інвентаризації об'єктів основних засобів

Об'єкти інвентаризації	Періодичність проведення інвентаризації
Перед складанням річної фінансової звітності інвентаризацію проводять до дати балансу в період:	
необоротні активи (крім незавершених капітальних інвестицій, об'єктів основних засобів, які на момент інвентаризації будуть знаходитися поза установою, зокрема автомобілів, морських і річкових суден, які відбудуть у тривалі рейси, тощо)	3 місяців
об'єкти основних засобів, зокрема автомобілі, які відбудуть у тривалі рейси, інші матеріальні цінності, які на дату інвентаризації будуть знаходитися поза установою	До тимчасового вибуття з підприємства чи установи
Земельні ділянки, будівлі, споруди та інші нерухомі об'єкти	Один раз на 3 роки
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	За рішенням керівника щороку в обсязі не менше 30 % усіх зазначених об'єктів з обов'язковим охопленням інвентаризацією всіх інструментів, приладів, інвентарю (меблів) протягом 3 років

Джерело: складено автором на основі [38]

Отже контроль основних засобів є дійсно дуже трудомістким процесом. І цей процес складний не стільки тому що підприємства має ретельно стежити за станом техніки та вкладати гроші в переоснащення в ремонті основних засобів і здійснювати їх переоцінку стільки через те, що стикається з безліччю нерегульованих факторів у нормативно-правових документах.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Теоретичні аспекти щодо організації аналізу основних засобів

Роль основних засобів є вкрай важливою на кожному підприємстві. Має місце забезпечення підприємства необхідними основними засобами задля успішного його функціонування.

Одним із етапів перевірки звітності підприємств є аналіз, метою якого є визначення забезпеченості підприємства основними засобами у момент коли відбувається найбільше їх використання та пошук шляхів щодо підвищення їх ефективності.

Завданням аналізу основних засобів є :[45]

- вивчення складу та руху основних засобів, вчасності оновлення, вибуття та загального технічного стану основних засобів (розраховуючи коефіцієнти оновлення, вибуття, приросту, зносу);

- вивчення впливу різних факторів на ефективність застосування основних засобів (розраховуючи показники фондівдачі та фондомісткості);

- визначення в якій мірі дані фактори впливають на ефективність використання основних засобів (розраховуючи показники екстенсивності або інтенсивності навантаження).

Тож, інформація яка отримується спочатку дає змогу оцінити базове представлення про організацію обліку основних засобів та визначити місця, яким необхідно придати особливу увагу під час перевірки.

Джерела інформації для аналізу наведені в рис. 1.2.

Суб'єктом аналізу є його безпосередній виконавець. Беручи до уваги складність економічного аналізу основних засобів та необхідність відображення погляду на результат економічного аналізу з різних сторін проводиться він може різними його виконавцями. Внутрішній аналіз проводиться службою економічного аналізу, планово-економічним відділом, відділом маркетингу

тощо. Зовнішній аналіз основних засобів проводиться зовнішніми незалежними групами людей, таких як аудиторські фірми, акціонери, інвестори, постачальники.

Рис.3.1. Основні джерела інформації для економічного аналізу

Джерело: узагальнено автором на основі

Варто взяти до уваги, що при цьому суб'єкт управління підприємством здійснює і зовнішній і внутрішній аналіз своєї діяльності з метою забезпечення нерозривності прямих та зворотних зв'язків між внутрішнім та зовнішнім аналізом. [48].

Предметом дослідження в економічному аналізі є недоліки у функціонуванні об'єкта основного засобу підприємства на усіх стадіях виробництва.

Коректно підібрана методика проведення аналізу основних засобів дозволить тримати під контролем склад та стан виробничих та невиробничих фондів, що допоможе збільшити ефективність використання основних засобів на

підприємстві за умови прийняття грамотних управлінських рішень спираючись на отриману під час аналізу інформацію.

Розглянемо методику проведення аналізу основних засобів, який проводиться в 5 етапів:[50]

1. Відбувається збір відомостей про абсолютно всі основні засоби, які є в наявності на підприємстві на даний час;

2. Проводяться аналітичні дослідження основних засобів такі як:

- аналіз забезпеченості об'єктами основних засобів;
- аналіз стану, руху, структури основних засобів;
- аналіз ефективності використання основних засобів.

3 Відбувається обробка зібраних даних та узагальнення отриманих результатів.

4 Проводиться розробка заходів з приводу зростання якісного і кількісного ефективного використання таких об'єктів на підприємстві.

5 Апаратом управління здійснюється контроль за впровадженням прийняти управлінських рішень.

Для проведення аналізу основних засобів визначають середньорічну вартість основних засобів та динаміку коливання за декілька років. Якщо спостерігається значне коливання показників вартості основних засобів визначають причину збільшення або зменшення вартості основних засобів. Також проводиться вивчення змін вартості основних засобів з динамікою зростання цін на продукцію та обсяг виробництва у натуральному вираженні.

Найзначнішою особливістю аналізу основних засобів є його багаторівневий характер. Важливим моментом у точному аналізі є виділення рівня впливу факторів та спираючись на отриману інформацію обирати моделі та способи аналізу.

Основні засоби мають підлягати аналізу на будь-якому підприємстві так як їх стан безпосередньо залежить від здійснення підприємством інвестиційної та інноваційної діяльності.

В кінці процесу аналізу основних засобів для кожного суб'єкта господарювання є можливість збільшення обсягів виробництва та реалізації запасів без створення необхідності використання додаткових ресурсів чи визначення існуючої потреби щодо забезпечення відновлення або розширення виробничих потужностей підприємства [15]

3.2. Аналіз основних засобів підприємства

Перелік основних показників, що характеризують стан та рух основних засобів підприємства, представлена у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Показники, що характеризують стан використання основних засобів

Показник	Характеристика
Коефіцієнт зносу	показує, яка частина вартості основних засобів перенесена на готову продукцію (списана на витрати діяльності в попередніх періодах). Розраховується як відношення зносу основних засобів підприємства (суми амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання) на певну дату до первісної (переоціненої) їх вартості на ту ж дату.
Коефіцієнт придатності	показник, зворотний до коефіцієнта зносу. Він показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі здійснення господарської діяльності (не перенесена на готову продукцію), і обчислюється як відношення залишкової вартості основних засобів підприємства на певну дату до їх первісної (переоціненої) на ту ж дату
Коефіцієнт оновлення основних засобів	характеризує інтенсивність введення в дію нових основних засобів. Він показує частку введених основних засобів за визначений період у загальній вартості основних засобів на кінець звітного періоду
Екстенсивне оновлення	характеризує темпи збільшення обсягу експлуатованих основних засобів
Інтенсивне оновлення	передбачає заміну діючих основних засобів новими, більш ефективними.
Коефіцієнт вибуття основних засобів	характеризує рівень інтенсивності їх вибуття зі сфери виробництва.
Коефіцієнт приросту основних засобів	характеризує рівень приросту основних засобів або окремих його груп за певний період

Джерело: узагальнено автором на основі [16, 9, 10]

Серед методів економічного аналізу основних засобів найбільш широкого використовується горизонтальний та вертикальний аналіз.

Розпочнемо аналіз основних засобів КП «Кам'янецький парк» з розгляду загальної динаміки вартості основних засобів (рис.3.2).

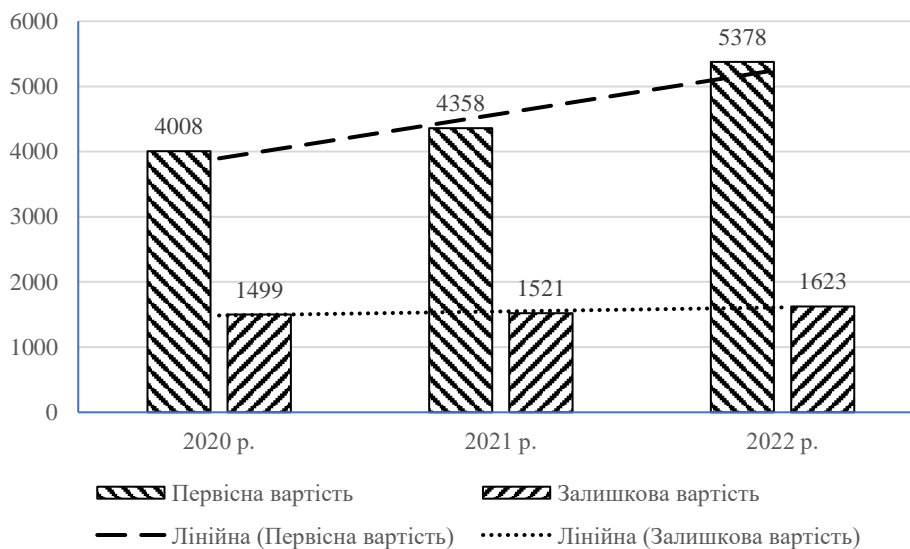

Рис.3.2. Тенденції зміни вартості основних засобів КП «Кам'янецький парк» (тис.грн.)

Джерело: побудовано автором на основі даних звітності підприємства

З рис.3.2. можна зробити висновок, що первісна вартість основних засобів в аналізованому періоді активно зростає і збільшилась з 4008 тис.грн. в 2020 р. до 5378 тис.грн. в 2022 р., тобто зростання склало 1370 тис.грн., або 34,2 відсотка. При цьому прослідковується стабільна тенденція до зростання, про що свідчить наведена лінія тренду.

В той же час збільшення залишкової вартості відбувається значно повільніше, з 1499 тис.грн. в 2020 р. до 1623 тис.грн. в 2022 р., що складає лише 124 тис.грн., або 8,3 відсотка. Тенденція до зростання залишкової вартості уповільнена і лінія тренду практично горизонтальна,

За допомогою горизонтального аналізу визначимо динаміку основних засобів та їх частку в активах підприємства (табл. 3.2).

**Динаміка основних засобів та їх частки
в активах КП «Кам'янецький парк»**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, +/-		
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2022 р. до 2020 р.
Залишкова вартість основних засобів, тис.грн.	1499	1521	1623	22	102	124
Активи підприємства, тис.грн.	1685	1982	2022	297	40	337
Частка основних засобів в активах, %	89,0	76,7	80,3	-12,2	3,5	-8,7

Джерело: складено автором на основі даних звітності підприємства

З даних таблиці 3.2 видно, що вартість активів підприємства на кінець 2020 р. склала 1685 тис.грн. в 2021 р. вона зросла до 1982 тис.грн., при цьому зросла і залишкова вартість основних засобів до рівня 1521 тис.грн. при цьому їх частка в сумі активів підприємства знизилась на 12,2 пункти і склала 76,7 відсотка.

В 2022 р. спостерігається подальше зростання як загальної вартості активів так і залишкової вартості основних засобів. Так загальна вартість активів склала 2022 тис.грн. при залишковій вартості основних засобів 1623 тис.грн. і частка основних засобів в активах зросла до 80,3 відсотків.

Загалом же в аналізованому періоді на фоні зростання вартості активів і в тому числі залишкової вартості основних засобів спостерігається скорочення частки останніх на 8,7 пунктів.

Слід також відмітити, що така висока частка основних засобів у вартості активів свідчить про їх немобільну структуру, не сприяє прискоренню оборотності коштів підприємства. Тобто КП «Кам'янецький парк» має «важку» структуру активів, а значить відбуваються значні постійні перевитрати, а саме підприємство має високу чутливість прибутку до зміни доходу від реалізації.

До основних засобів підприємства належать рухомі та нерухомі основні фонди, у тому числі будівлі та споруди, машини та обладнання, прилади, меблі, транспортні засоби, устаткування, обчислювальна техніка тощо. Тому далі

необхідно більш детально зупинитися на динаміці складових основних засобів КП «Кам'янецький парк» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Динаміка основних засобів КП «Кам'янецький парк» в розрізі їх видів

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. від 2020 р.	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	сума	структура
Будинки, споруди, передавальні пристрої	471	11,8	471	10,8	471	8,8	0	-3,0
Машини та обладнання	538	13,4	666	15,3	959	17,8	421	4,4
Транспортні засоби	822	20,5	822	18,9	1370	25,5	548	5,0
Інструменти, прилади і інвентар	99	2,5	295	6,8	295	5,5	196	3,0
Багаторічні насадження	918	22,9	918	21,1	918	17,1	0	-5,8
Малоцінні необоротні матеріальні активи	1160	28,9	1186	27,2	1365	25,4	205	-3,6
Всього	4008	100,0	4358	100,0	5378	100,0	1370	0,0

Джерело: складено автором на основі даних звітності підприємства

Як бачимо в динаміці змін окремих груп основних засобів прослідковується та ж тенденція як і по їх загальній вартості.

При цьому слід наголосити, що впродовж аналізованого періоду залишаються незмінними у вартісному виразі такі групи як Будинки, споруди, передавальні пристрої – 471 тис.грн. та Багаторічні насадження 918 тис.грн.

Найбільше зростання спостерігається по групі Транспортні засоби вартість яких зросла з 822 тис.грн в базисному 2020 р. до 1370 тис.грн. в 2022 р., зростання склало 548 тис.грн. (або 66,%).

Суттєвим є також зростання вартості машин і обладнання відповідно з 538 тис.грн. в базисному році до 959 тис.грн. в звітному 2022 р.

Внаслідок такої динаміки змінилась і структура вартості основних засобів за групами. А саме зазнала зростання в частині транспортних засобів (+5 пунктів), машин і обладнання (+4,4 пункти), інструментів, приладів та інвентарю

(+3 пуннкти). Це відбулося за рахунок зменшення питомої ваги вартості багаторічних насаджень (-5,8 пунктів), малоцінних необоротних матеріальних активів (-3,6 пунктів) та будинків і споруд (-3 пункти)

Загалом же на кінець 2022 р. в структурі основних засобів КП «Кам'янецький парк» транспортні засоби – 25,5 %, машини та обладнання 17,8 % та багаторічні насадження 17.1 відсоток.

Далі розглянемо показники функціонального стану основних засобів на підприємстві. На рис. 3.3 представлено склад первісної вартості основних засобів.

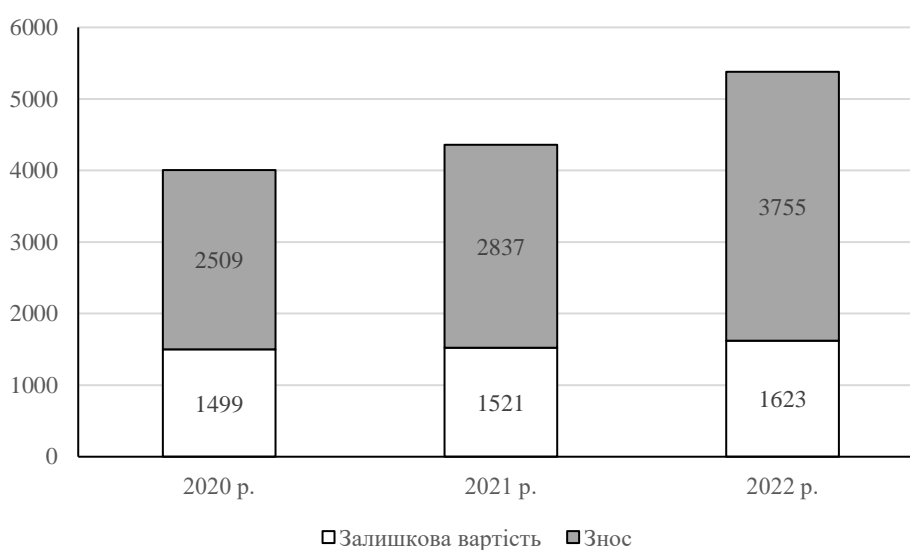

Рис.3.3. Структура первісної вартості основних засобів КП «Кам'янецький парк», тис.грн.

Джерело: побудовано автором на основі даних звітності підприємства

З даних рис.3.3. можна зробити висновок про надзвичайно високий рівень зносу основних засобів, сума якого майже сягає залишкової вартості основних засобів. Для підтвердження цього доцільно розрахувати коефіцієнт зносу основних засобів підприємства (3.1):

$$K_z = Z / Пв \quad (3.1)$$

де K_z – коефіцієнт зносу:

Z – сума зносу, тис. грн.;

$Пв$ – початкова вартість основних засобів, тис. грн.

Результати розрахунків представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Динаміка коефіцієнту зносу КП «Кам'янецький парк»

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, +/-		
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2022 р. до 2020 р.
Вартість на початок періоду, тис.грн.	4008	4358	5378	350	1020	1370
Знос, тис грн.	2509	2837	3755	328	918	1246
Коефіцієнт зносу	0,6260	0,6510	0,6982	0,0250	0,0472	0,0722
Коефіцієнт придатності	0,3740	0,3490	0,3018	-0,0250	-0,0472	-0,0722

Джерело: складено автором на основі даних звітності підприємства

Як бачимо коефіцієнт зносу основних засобів з року в рік зростає, так в 2020 р. він складав 0,6260 пункти, а в 2022 р. зріс до 0,6982 пунктів.

Тобто, якщо судити з оберненого до нього коефіцієнта придатності в 2020 р. основні засоби підприємства були придатними до використання на 37,4 %, а на кінець 2022 р. – лише на 30,18 відсотків.

Зростання обумовлено підвищенням зносу. Тому підприємству необхідно більше зусиль докладати щодо оновлення основних засобів.

В табл. 3.5 представлено показники руху основних засобів. Вони включають показники станом на початок та кінець року, а також рух основних засобів на протязі року (придбання та вибуття).

Таблиця 3.5

Рух основних засобів КП «Кам'янецький парк»

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Основні засоби на початок періоду	3645	4008	4358
Придбано основних засобів	473	398	1246
Вибуло основних засобів	110	48	226
Основні засоби на кінець періоду	4008	4358	5378

Джерело: складено автором на основі даних звітності підприємства

На підставі даних табл. 3.5 розрахуємо показники, що характеризують рух основних засобів за наступними формулами:

$$K_{OH} = O_{3B} / O_{3K} \quad (3.2)$$

де K_{OH} – коефіцієнт оновлення основних засобів;

O_{3B} – вартість придбаних основних засобів за період, тис. грн.;

O_{3K} – вартість основних засобів на кінець періоду, тис. грн.

$$K_B = O_{3BIB} / O_{3П} \quad (3.3)$$

де K_{OB} – коефіцієнт вибуття основних засобів;

O_{3BIB} – вартість виведених з експлуатації основних засобів за період, тис.

грн.;

$O_{3П}$ – вартість основних засобів на початок періоду, тис. грн.

$$K_{ПР} = (O_{3B} - O_{3BIB}) / O_{3П} \quad (3.4)$$

де K_{PR} – коефіцієнт приросту основних засобів;

$$K_{KMП} = O_{3BIB} / O_{3B} \quad (3.5)$$

де K_{KMP} – коефіцієнт компенсації вибуття основних засобів.

Результати розрахунку цих коефіцієнтів представлені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Показники руху основних засобів КП «Кам'янецький парк»

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, +/-		
				2021 р. до 2020р.	2022 р. до 2021р.	2022 р. до 2020р.
Коефіцієнт оновлення ОЗ	0,1180	0,0913	0,2317	-0,0267	0,1404	0,1137
Коефіцієнт вибуття ОЗ	0,0302	0,0120	0,0519	-0,0182	0,0399	0,0217
Коефіцієнт приросту ОЗ	0,0996	0,0873	0,2341	-0,0123	0,1467	0,1345
Коефіцієнт компенсації вибуття основних засобів	0,2326	0,1206	0,1814	-0,1120	0,0608	-0,0512

Джерело: складено автором на основі даних звітності підприємства

З даних таблиці 3.6 можна зробити наступні висновки.

Коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує частку введених у дію основних засобів за певний період у загальній вартості основних засобів на кінець звітного періоду. В нашому випадку він загалом зріс в аналізованому періоді на 0,113 пунктів. Значення цього показника свідчить про позитивну динаміку оновлення основних засобів.

Коефіцієнт вибуття основних засобів характеризує частку виведених основних засобів за певний період у загальній вартості основних засобів на початок звітного періоду. В нашому випадку цей показник зріс з 0,0302 пунктів в базисному 2020 р. до 0,0519 пунктів в 2022 р. (зростання склало 0,0217 пунктів).

Позитивною є динаміка коефіцієнту приросту основних засобів. Так в 2020 р. він складав 0,0996 пунктів, а в 2022 р. досяг рівня 0,2341 пункти (зростання склало 0,1345 пунктів).

Таким чином, можемо стверджувати, що політика оновлення основних засобів на підприємства є нестабільною. Засоби оновлюються від випадка до випадка. Не розроблена політика оновлення.

Для узагальнюючої характеристики ефективності й інтенсивності використання основних засобів застосовують такі показники:

- рентабельність основних засобів (відношення прибутку від основної діяльності до середньорічної вартості основних засобів);
- фондвіддача основних засобів (відношення вартості виробленої продукції до середньорічної вартості основних засобів);
- фондвіддача активної частини основних засобів (відношення вартості виробленої продукції до середньорічної вартості активної частини основних засобів);
- фондомісткість (відношення середньорічної вартості основних засобів виробничого призначення до вартості виробленої продукції за звітний період);
- відносна економія основних фондів (добуток індексу обсягу валового виробництва продукції та різниці між середньорічною вартістю основних засобів в звітному та базисному періоді).

При розрахунку середньорічної вартості основних засобів враховують не лише власні, а й орендовані основні засоби і не включають тих, що перебувають на консервації, резервних і зданих в оренду.

Найбільш узагальнюючим показником ефективності використання основних засобів є рентабельність капіталу, вкладеного в основні засоби. Її рівень залежить не лише від фондovіддачі, а і від рентабельності продажів, а також від частки реалізованої продукції в її загальному випуску. Взаємозв'язок цих показників можна передати так:

$$P_{oz} = \Phi_{\epsilon_{oz}} * \mathcal{C}_{pn} * P_{ob} \quad 3.6$$

Де $\Phi_{\epsilon_{oz}}$ - фондovіддача основних засобів;

$\mathcal{C}_{pn}$ - частка реалізованої продукції в її випуску;

P_{ob} - рентабельність продаж.

Розглянемо рівень вищезазначених показників на досліджуваному підприємстві (табл. 3.7)

Таблиця 3.7

Аналіз ефективності та інтенсивності використання основних засобів на КП «Кам'янецький парк»

Показники	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення, +/-		
				2021 р. до 2020р.	2022 р. до 2021р.	2022 р. до 2020р.
1	2	3	4	5	6	7
Прибуток операційної діяльності, тис.грн.	7	137	1	130	-136	-6
Валовий прибуток, тис.грн.	1916	1963	2235	47	272	319
Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	3827	4183	4868	357	685	1042
Середньорічна вартість активної частини основних засобів, тис.грн.	1327	1621	2204	295	583	877
Вартість виробленої продукції, тис.грн.	11067	11602	13453	535	1851	2386
Обсяг продаж (чистий дохід), тис.грн.	11100	11689	13464	589	1775	2364
Середньоспискова чисельність працівників, осіб	73	73	70	0	-3	-3
Фондоозброєність праці, тис.грн.	52	57	70	5	12	17

1	2	3	4	5	6	7
Рентабельність основних засобів по валовому прибутку, %	50,1	46,9	45,9	-3,1	-1,0	-4,2
Рентабельність основних засобів по операційному прибутку, %	0,2	3,3	0,0	3,1	-3,3	-0,2
Фондовіддача основних засобів, коеф	2,8922	2,7736	2,7636	-0,1186	-0,01	-0,1286
Фондовіддача активної частини основних засобів, коеф	8,3430	7,1573	6,1053	-1,1857	-1,052	-2,2377
Фондомісткість, %	34,6	36,1	36,2	1,5	0,1	1,6

Розглядаючи наведені показники слід зазначити, що в досліджуваному періоді суттєво зросла фондоозброєність праці (на 36,4 %) і склала в звітному 2022 р. 70 тис.грн., проти 52 тис.грн. в базисному 2020 р.

Рентабельність основних засобів знизилась, як по операційному так і по валовому прибутку так по валовому прибутку вона склала в 2022 р. 45,9 % проти 50,1 % в базисному 2020 р. По операційному ж прибутку вона взагалі є менше одиниці. Причиною є надзвичайно мала прибутковість підприємства, про що вже говорилося вище.

Протягом досліджуваного періоду зросла фондомісткість продукції з 34,6 % в базисному 2020 р. до 36,2 % в звітному 2022 р.

З проведеного аналізу можемо констатувати той факт, що ефективність використання основних засобів підприємства бажає бути кращою.

Причиною низьких показників, навіть без проведення факторного аналізу можна назвати низьку прибутковість підприємства. А відтак керівництву підприємства, зокрема і новопризначеному керівнику, кардинально переглянути підходи до діяльності підприємства, приділивши більше уваги комерціалізації його діяльності.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеної роботи з вивчення економічної літератури, нормативно-правових документів та діючої практики обліку, контролю та аналізу необоротних активів на КП «Кам'янецький парк» можна зробити наступні висновки.

1. Матеріальну основу виробництва складають основні засоби. Трактування основних засобів не однозначне та багатогранне. На основі опрацьованих джерел сформульовано, що основні засоби, це матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного терміну експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності, так і під час виконання підприємством адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної діяльності – виготовлений продукт, надану послугу або товар.

2. Необхідною умовою раціональної організації обліку основних засобів є їх класифікація. Її орієнтація на загальних для усіх галузей національної економіки ознаках – визначенні різних груп основних засобів та їх об'єднання по спільних функціях у виробничому процесі має домінуюче значення для організації бухгалтерського обліку. Завдяки цьому основні засоби розділяють по групах, які підлягають обліку та контролю на бухгалтерських рахунках. Також забезпечується єдність групування по видах об'єктів у всіх галузях економіки, що дозволяє досягти співставлення облікових показників різних підприємств.

3. Функціонування бухгалтерського обліку на підприємстві та проведення аналізу основних засобів не можливе без належного нормативно-правового регулювання. В загальному вигляді нормативно-правову базу можна представити як чотири рівневу систему. Локальний рівень якої представлений Наказом про облікову політику по підприємству. Другий рівень становлять інструкції та методичні рекомендації МФУ. Третій – Національні положення

(стандарти) бухгалтерського рівня. Та найвищий рівень представляють Закони та Кодекси України.

4. Базою дослідження було Комунальне підприємство «Кам'янецький парк», засновником якого виступає Кам'янець-Подільська міська рада.

Основним видом діяльності підприємства є надання ландшафтних послуг.

Досліджуване підприємство відноситься до середніх підприємств, який обумовлений показником середньої кількості працівників.

Підприємство має задовільний фінансовий стан, постійно нарощує обсяги виробництва, проте залишається низько прибутковим, що пояснюється тим, що згідно статуту підприємства основною метою його діяльності є проведення ландшафтних робіт на замовлення бюджетних організацій Кам'янець-Подільської територіальної громади, враховуючи те, що засновником КП є Кам'янець-Подільська міська рада, яка фактично і фінансує усі проведені роботи, а відтак не зацікавлена у підвищенні їх вартості. Разом з тим виникає питання, чому керівництво підприємства не розвиває комерційну складову, адже і матеріально технічна база і кадровий потенціал підприємства дозволяє виконувати ландшафтні роботи і на замовлення приватних осіб та комерційних підприємств.

5. В складі підприємства створено власну бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, до складу якої входить загалом три працівника.

Облік на підприємстві частково комп'ютеризовано, при цьому для ведення обліку не застосовується спеціалізована бухгалтерська програма, а облік здійснюється в електронних таблицях Excel. Для подання звітності використовують М.Е.Дос, а при проведенні розрахунків операцій, коли підприємство є одержувачем бюджетних коштів додатково використовується СДО «Клієнт Казначейства – Казначейство».

6. Первинний облік на підприємстві налагоджено на належному рівні. Для документування операцій використовують акти, які були встановлені як типові, проте відмінені Наказом Держстату №266 від 22.10.2021 року.

В частині основних засобів не відображаються документи в графіку документообороту через нечастий характер таких операцій.

Нами запропоновано зміни і уточнення до форм первинних документів, а також запропоновано доповнення до діючого графіку документообороту підприємства.

7. Порядок ведення синтетичного та аналітичного обліку в цілому відповідає вимогам чинного законодавства.

Порядок опрацювання інформації виглядає наступним чином. Від руки на підприємстві оформляються лише акти якими оформляється надходження чи списання основних засобів. Інформація з них заноситься до ПЕОМ в електронні таблиці Excel. В результаті опрацювання інформації виводяться на друк інвентарна картка, інвентарний список та щомісячно видруковується відомість нарахування амортизації. Інформація про нараховані суми амортизації автоматично зараховується в таблиці з відображення витрат підприємства. Паралельно формується інформація і заноситься до звітності підприємства, яка також формується в електронній формі.

9. Внутрішній контроль забезпечується з боку головного бухгалтера підприємства і є постійним та систематичним. І виражається в поточному контролі за здійснюваними операціями та проведенні систематичних інвентаризацій. В аналізованому періоді зовнішні перевірки не проводились.

10. Проведений економічний аналіз наявності, руху основних засобів та ефективності їх використання засвідчив поступове збільшення вартості основних засобів, однак і підтвердив досить високу ступінь їх зношення. Можемо стверджувати, що політика оновлення основних засобів на підприємства є нестабільною. Засоби оновлюються від випадка до випадка. Не розроблена політика оновлення.

Ефективність використання основних засобів підприємства бажає бути кращою. Причиною низьких показників, навіть без проведення факторного аналізу можна назвати низьку прибутковість підприємства. А відтак керівництву підприємства, зокрема і новопризначеному керівнику, кардинально переглянути

підходи до діяльності підприємства, приділивши більше уваги комерціалізації його діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агрес О.Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»; Львівський нац. аграр. ун-т. Львів, 2013. 20 с.
2. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств *Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка»*. 2005. № 10(82). С. 177–185
3. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навч.-практ. посіб. / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна [та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с
4. Войнаренко М. П. Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практик. К. : Наукова думка. 2002. 215 с.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
6. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3(21). Ч. 2. С. 23–31
7. Дікань Л. В. Контроль і ревізія: навч. посібник. К. : Знання, 2007. 327с.
8. Докан А. Цифровізація обліку необоротних активів. *Цифровізація економіки та використання підприємницького мислення в інноваційних практиках: збірник матеріалів за результатами міжнародної студентської науково-практичної конференції*. Електронне видання. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 146 с.
9. Економічний аналіз: Навч посібник / за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. – Вид 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2023. 556 с.

10. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. Житомир: ПП «Рута», 2003. 680 с.
11. Жадан Т. А. Економічна сутність основних засобів підприємства: обліковий аспект *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2020. Вип. 8. С. 112-116.
12. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник К. : Кондор, 2006. 356 с.
13. Завгородний В. П., Савченко В.Я. Бухгалтерський облік, контроль і аудит в умовах ринку К: 1997.
14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджено Наказ Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення:
15. Кірсанова В.В., Волощук Л.О., Філіппова С.В. Обліково-аналітичні інструменти управління реальними інвестиціями в процесі інноваційного розвитку промислових підприємств. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. 198 с.
16. Кобилецький В. Р., Онлайн-журнал «Financial Analysis online» URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/346-pokaznik-finansovoji-avtonomiji-pokaznik-finansovoji-nezalezhnosti> (дата звернення 03.12.2023)
17. Коваленко О.В., Громова І.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. Вип. 7. С. 20–27.
18. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий облік» (розділи «Облік основних засобів», «Облік інших необоротних матеріальних активів», «Облік нематеріальних активів») для студентів 3 курсу всіх форм навчання всіх спеціальностей. Одеса: ОДЕУ, ротاپронт, 2010 р. 82 с.
19. Косова Т.Д., Овсяк Н.В., Березовська О.О. Обліково-аналітичне забезпечення операцій із необоротними активами в системі формування і

- контролю амортизаційної політики підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 60/21. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/60-2021> (дата звернення 03.12.2023)
20. Мартиненко О.В, Гарна С. О., Шнурко А. М.. Сутність та особливості інвентаризації основних засобів *Інноваційна економіка*. 2018. № 4. с. 306-308
21. Методичні рекомендації бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2013 р. № 561 URL: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>. (дата звернення: 29.11.2023)
22. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. №635. URL: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/Me-todRek/metod_uchetpolit.aspx (дата звернення 10.11.2023)
23. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. К.: Знання, 2011. 630 с.
24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» : Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617 URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» : Наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 29.11.2023)
31. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях *Аграрна економіка*. 2012. Т. 5.– № 3–4. С. 181–187
32. Овсюк Н.В., Березовська О.О. Вплив амортизації необоротних активів на формування амортизаційної політики підприємства. Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матер. II міжн. наук.-техн. конф. (21 жовтня 2021 р., м. Київ). К.: НАУ. С. 233-235.
33. Основні засоби: головні правила обліку : практ. керівництво. Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, №9. 2020. 111 с.
34. Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Даньків Й.Я. Історія бухгалтерського обліку: навч. посіб. К.: Знання, 2007. 276 с.
35. Панасюк В. М., Мельничук І.В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ. 2020. 330 с
36. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій у редакції наказу Міністерства фінансів України 09.12.2011 N 1591 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 29.11.2023)

37. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
38. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України 02.09.2014 № 879 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
39. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. 3-тє вид. перероб. і доп. Київ: «Знання», 2008. 630 с.
40. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
41. Про затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів. Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 19.08.1997 р. № 507 URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=269821. (дата звернення: 29.11.2023)
42. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10> (дата звернення: 29.11.2023)
43. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики: моногр. Тернопіль: Карт-бланш, 2009. 260 с.
44. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2005. 662 с
45. Селіванова Н. М., Ткаченко Ю. В., Попко Я. О. Особливості методики проведення аналізу основних засобів підприємства. *Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI ст. : матеріали VII Міжнарод. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Одеса, 05-09 груд. 2016 р. Одеса, 2016.- С. 98-102.*
46. Сопко В.Г. Організація бухгалтерського обліку, економіки контролю та аналізу К.: КНЕУ, 2000. 498 с.

- 47.Ткаченко Н. М. Бухгалтерсий облік на підприємствах України з різними формами власності: навч.-метод. посіб. К: «А.С.К.», 1998.
- 48.Фокін О. К. Суб'єктно-об'єктний склад системи економічного аналізу виробничих витрат великих промислових підприємств *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки.* 2019. № 1. С. 371-391. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2019_1_37.
- 49.Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 29.11.2023)
- 50.Череп А.В. Економічний аналіз: Навч. посіб. К.: Кондор, 2015. – 160
- 51.Чудовець, В. В. Науково-практичний підхід до визначення етапів проведення інвентаризації. *Бухгалтерський облік і аудит.* 2007. № 8. С. 12-20.
- 52.Шарманська, В. М. Первинна документація і реєстри бухгалтерського обліку. К.: Знання-Прес, 2010. 268 с.
- 53.Яковишина Н.А. Теоретичні основи обліку основних засобів *Молодий вчений.* 2018. №5. С. 779-783.

ДОДАТКИ